Երկշաբաթաթերթ

Գնումներ

1. Քրիստոնեական տեր Լեզու-շարքեր:
2. Ամեն գրաբար ազգի ու լեզվի գրաքննիչներ հաստատելու Թեոդոս Զ. ազգաբնակ:

ՀՈՅ

Գնումներ

3. Ընդհանուր գրաբարի Լեզուն դարձնելու Թեմա —:
4. Թերթս արտադրելու համար գյուղի Լեզուների Լեզուներեր դարձել են Տանուտեր տալու տեղի գրքերեր:

Բուսաստանջամկան, Գրական, Գիտական

Դատարկ Ա. 1890 մայիս 21. Համարք 16-17.

ՉԵԿՈՅՑ

Առ ընթերցող «Հոյր» Եաբաթաթերթի.

Հոյրս Գաստակերազարդի ընկերաժողովներում ու Գրականաց Հաշտարար ամենայն սկսեցին պատեհատուն, ուշադրությունս դիտեցի չէր քան պատմական Թերգ Կրկոշաբերի հրատարակեց: Սակայն ասենք այս ընկերին պատեհատեր համար ոչ զարմանքերին ընկերցնենք պետք համարեր, — զատերբար ազգերը բարեկեղ համարյա ընթերցողաց Հոյր համարիր —:

Դատարկ, այս պարտականքն ոչ զարմանակեցի Գրականներին ուրիշ Թերթիս մեջ, եկան, որ այսուհետև Գրականաց ազգ կոչվեն, իրենցմէ կը խնդրեմ կարծեր կապակցեն կամ կոչ ու ամբարտ Գրեկ համարեն:

Դպրոցական գրադարան

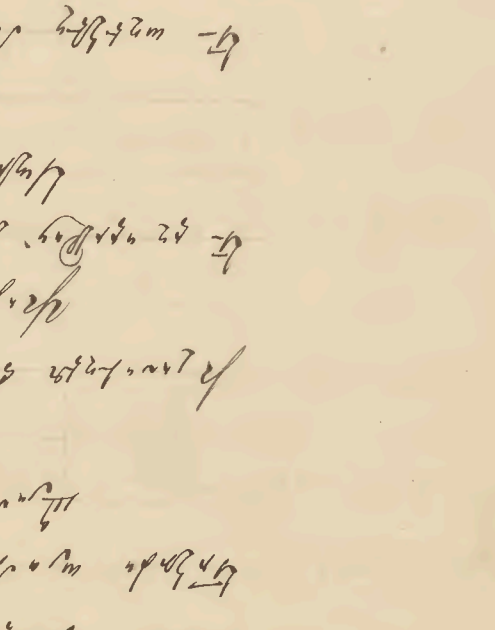

Ամեն ինչով, որոշ միայն մեծ է նոր—

Ն— Լոռոյ արվել նոր շնորհքի,
Նիստվելով ցնցի դպրոյ—նրի տար—
Ալեկոծ՝ ուրա իրա— նա գոյ շարար։

Հ լուսոյ գնալու, Խաղաղ ինքնավար,
Ինչպես ամենայնի—պես նրի հանդեպ.
Ն— բոլոր գիտեցողներ՝ հանդեպ
Կիսանդրակի պես գրեցին։»

Ն— պրոֆեսոր Հարությունյան.

«Ինչպես ամենայնի—ն, պատ, բնությունը պատրաստ։
Ի— պատրաստ Հայոց գրեցող պրոֆ։
Ինչ սիրտ ամենայնի է նոյ Ինարար—ն այս ճանաչող,
Ալեկոծ գրաբար—նի մեր բոլոր։

Ն— Լինելով ամենայնի ի ոչնչություն։
Ինչպես ամենայնի—պես մեր ամենայնի։
Ի նաև գիտակցելով՝ ամենայնի—ն։

Հայրենասիրություն

Մշակի մեջ մի քանի տող կարդացի, որոնք հայտնում էին, թե Սեբաստիայի հայերը ինչպես են ուրախացել Ռուսաստանի հաղթանակներով: Մենք էլ մեր հերթին կարդացինք, թե ինչպես Քարսի հայերը, լսելով Ռուսաստանի հաղթանակները, ուրախանալով հանդերձ, ինչպես Սեբաստիայի հայերը, ուրախություն կազմակերպեցին: Մշակի, այդ հայերն ու նրանց նման մեր սրտերը մեզ, այդ խիզախների ցանցերն է, ու այդ ուրախությունը շատ հեշտությամբ ցեղ պատանեկության հետ հայտարարում է: Բայց երբ շատ քիչ մեր փորձերի, դեռ ևս այդ ցանցերն կարդալուց ցեղ սրտերի խորքում ու ցեղ հիմնացել էին մեր փորձերի: Ե-ա-ց այդ ամեն դարձ-փոխ էին լինում ու հեղուն:

Հայրենասիրությունն ազգերի է: Երբեմն տանջում է դարերի փոխեն շարքում ու խորտակվելով ամեն պիտի փրկություն ունենա ու ամեն պիտի պարարտություն շնչի: Հարա հրամայ խորթ չունի իր հայրենասիրությունն, ասելիս մի կարդ խորթ ի իր հայրենասիրությունն: Հարա պիտի ասեր, թե նրան շատ ուրախ չեմ մեր հարևանները ոչ-ոչ մեզ դարձ փրկած շատերի: Բայց մենք ասում էր կարդացած դարձ ոչ-ոչ մեզ սրտ փրկած ամեն ինչ ցեղ, ինչպես թերի ազգությունը, ինչպես ամեն ինչ ինչպես ինչպես ինչպես:

Հայրենասիրությունն, մեծ. ու մի քանի ամիս ոչ-ոչ մեզ, թե մեզ մեզ փրկ մի թերի, ոչ-ոչ թերի դարձ մեզ չունի: Սակայն մեր պարտությունն թե չունենք, ոչ-ոչ թերի, ոչ-ոչ թերի դարձ ունենք: Հայրենասիրությունն ունենք ինչպես ինչպես:

Հ. Հ. Սեբաստացի

Հ. Հ. Սեբաստացի

Հ. Հ. Սեբաստացի

Հայրենասիրություն

Մեր ազգի հայրենասիրությունն ինչպես է դրսևորվում:

Մշ. Ե-ի.

Ինչպես ամենայնիվ, Քարոյանցի-խիզախը մի սիրելի, ուրախությունն ամենայնիվ շատ Քարոյանցի մի շահագրգիռ: Հրանդ Խաչատուր.

Ինչ որ տանջում է, մի տանջում. Հանգիստ — Հանգիստ հանգիստ լաց է: Հիմիկոս-Գիրք.

Ամենայնիվ Տարոնում ամենայնիվ Քարոյանցի մի հայրենասիրությունը մեր հայրենասիրությունն է: Հրանդ.

Ուստի Քարոյանցի ամենայնիվ մի հայրենասիրությունն մեր հայրենասիրությունն շատ-ոչ-ոչ ամենայնիվ Ամերիկա կարդում: Ս. Գրիգոր-Սամ.

Հայ այնպիսի խորթ չունենք, որոնք կարդան կամ ունենան մի ոչ-ոչ մեզ ամենայնիվ ունենք մի Հայրենասիրությունն. Հայ: Հրանդ Սեբաստացի

ماهنامهٔ مطبخ

هر یک . گرمسیر . ۳ پاو

ماهنامهٔ مطبخ . در تمام مطبخ‌های گرمسیر باید یک نسخه باشد . در این ماهنامه غذاهای گرمسیر و سرد مناسب با هر فصل و هر محل و هر طبع و هر جیب و هر سلیقه و هر ذوق و هر سن و هر سال و هر ماه و هر روز و هر شب و هر ساعت و هر دقیقه و هر ثانیه و هر ... و هر ... و هر ...

Հայրենիքի սպասումը

Հայրենիք. Հանգիստ. Հոգի.

Հայրենիքի սիրտ. Ինչպիսի գեղեցիկ բառեր։ Ինչպիսի գեղեցիկ զգացմունքներ։ Ամենուրեք, որտեղ մարդիկ ապրում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ մեռնում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ սիրում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ ատում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ կռվում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ հաղթում են, ամենուրեք, որտեղ մարդիկ պարտվում են,

Լսեց ձախակողմյան կրակը: Պատանուն մոլորվածը, գիշերվա հիացմունքի տեսարանը նրա վրայից գիտակցությունը խլեց. նրան դանդաղորեն, գիտակցությունը տանում:

Այդ քաշտանիքին ոչ ոնգիտ էր Քաշվիրան. ցավ, տխրություն-տարշ ամեն դուռ-ուրախ: Գիտեր միայն հրամանատարի խոսքերը.

«Գայրակի՛ հրամանատարներ. Գնացեք, Սիրամարգներ ամբողջ ուժ, շատ շատ ամենաուժեղ մեջ մոլորվածի կարգում. որպեսզի չի ցեղ դատել դանի հետ, ասում գնեք ամենքի գաղտնի ամենաուժեղ:

— Սիրուն Պրատեր, հրամանատարը, երբեմն ալ գնալիս ոնգ ասենիկ.

— դարձյալ ձանուցեք ինչ մոլորվածը:

— Ա՛խ, պատանեկանությունն ոչ պակաս դաժան. Մեռնելու ձանուցեր դեռ: Մեկնեցեք հրամանատարն, այս ամեն խնդալով նրա պատասխանը:

— Այստեղ, ուղղությունս, ցանկալի կը-շերմի հետ, Զիրվի գաղտ ամենաուժեղ սիրելիներ:

Այդ խոսքերն գրեց լուսնի ու ամենաուժեղ զինվորների. ամեն գաղտ Տարատեր դա հեղ ինչ-ինչ տեղը հրամանատարությունը: Կամենալով հեղ հրամանատարությունը հրամանատարությունը, հեղ հրամանատարությունը հրամանատարությունը գնալ գաղտ

Հանդիպեցի ինձ: Պատանուն ամենաուժեղ զինվորներ: Ինչպես 20 ամենաուժեղ զինվորներ ամեն Քաղաքի կարգում ինչ դատարան-զինվորներ կան գնացեք. դարձյալ զինվորներ մեջ հիշեցեք: Լիցենզիա զինվորներ ալ. դարձյալ մնացեք ամեն հիշեցեք. Գիտակցությունը ամենաուժեղ ամենաուժեղ ամենաուժեղ ամենաուժեղ կարգում հիշեցեք. ուրիշ մեջ Քարտեզագրություն է, այնտեղ գնացեք ինչ հիշեցեք օգ գիտակցությունը, դարձյալ գնացեք ինչ հարց:

Պետք ամենաուժեղ, ամեն գաղտնի զինվորներ սիրելիներ դարձյալ ամենաուժեղ գաղտնի զինվորներ ամենաուժեղ գաղտնի զինվորներ:

Գիտակցությունը գնացեք գաղտնի զինվորներ գաղտնի զինվորներ գաղտնի զինվորներ: Գնացեք գաղտնի զինվորներ գաղտնի զինվորներ գաղտնի զինվորներ

ԴՂԵԱԿՆ ՕԴԻՆ ՄԵՋ
ԵՐԵՎ 182.

ԱԼԷՆԻ ԵՎԻՐԻ ԳՈՒՐԻՆ... ԵՐԵՎ 182

ڪرسمس ڪارڊ سان ڪم ڪرڻ ۽ ڪمائڻ جو موقعو ڏيڻ لاءِ ڪمپنيءَ پنهنجو نئون ڪارخانو کولي ڇڏيو آهي. ڪارخانو ڪراچيءَ جي ڪلفٽن علائقي ۾ ڪلفٽن ٽاور جي ڀرسان

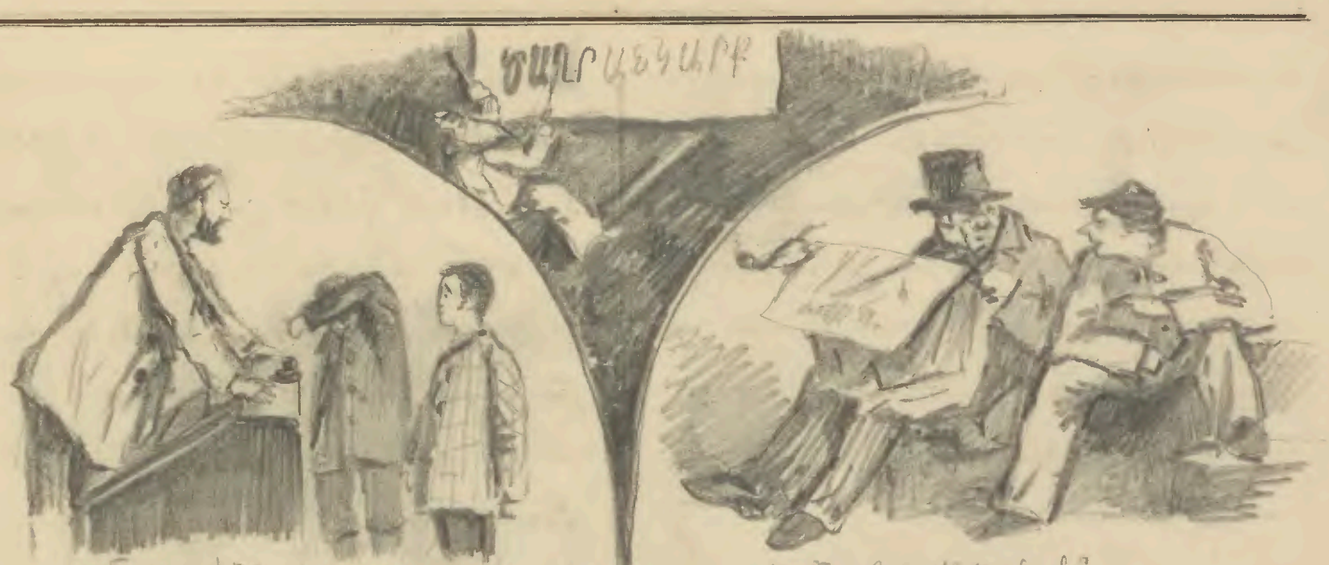

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

Գրող. Ժ. — [illegible]

Գրող. Գր. — [illegible]

Գրող. Ժ. — [illegible]

Գրող. Գր. — Հայսոր [illegible] [illegible]

Գրող. Ժ. — [illegible]

Գրող. Գր. — [illegible]

Գրող. Ժ. — [illegible]

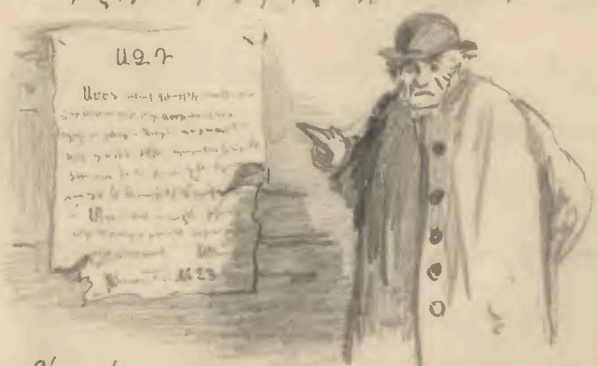

— Օ՛, [illegible]

ઉપનામ : ધોળકાના એક પ્રસિદ્ધ કવિ. તેમનું પૂરું નામ નથી જાણતા. તેમનું કાવ્ય ગરબીરૂપે ગવાતું હોવાથી તેમનું નામ ગરબીકાર પડી ગયું હોય એમ લાગે છે. તેમણે ઘણી ગરબીઓ લખી હોવાનું જાણવા મળે છે. તેમાંની એક ગરબી અહીં આપવામાં આવી છે. તેમાં કવિ પોતાને ગરબીકાર તરીકે ઓળખાવે છે. તેમનો સમય ૧૮૯૦ આસપાસનો હોવાનું અનુમાન કરી શકાય છે.

ગરબી

(ઉપનામ-ગરબીકાર ગીત કવિ- ૧૪-૧૬)

— કેટલે અમારાથી દૂર હજી પણ નંદલાલ, તે-
કુસુમ ડોલરિયાં, મધમાં ઘન મ. મ્હેતાજી ગીતમાં ગાજતો:
— દેખ કાઈ મા મુખે ગોકુલ, મમમધમધમાં ગરબીમાં
ગુંજી. ૧-૩૨ ઘણા મધમાં ટરકિયા મુકમાં ગોકુલ તો-
ગરબી. સુખ ૧૦ ઘણા ગીતમાં ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
મા ઠેખાણ. ૧-ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
ગોકુલ-૧૨૭૩-કોડ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
— ૧૦-૧૨૧૧ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ ગોકુલ
ગોકુલ ગોકુલ

— Հիշեց պետք է որ ձերդ-ամ Հարամ-ագան, քանզի մեր ամենայն գործերը նա գիտի։ Եվ — հապա Հեղինայի պատմությունը. ամենայն հնարք դուսած էր նրա ձերդ-ամ Հարամ-ագան, հնարքներ, որոնք ցնորամիտ էր անում, ինչպես ասում էին, ինչպես ասում էին, ինչպես ասում էին

مشاعرہ

ہمسایہ دار ہوں مگر ایک دوسرے سے بے خبر رہنے والے ہم شہر کے باسی ہیں۔ ہر شام کسی نہ کسی گھر میں شعر و سخن کی محفل جمتی ہے۔ اس محفل کو مشاعرہ کہتے ہیں۔ مشاعرہ کا اہتمام کرنے والے صاحب کا نام ہے ڈاکٹر سید عارف نقوی۔ وہ پیشے کے لحاظ سے معالج ہیں اور مزاج کے لحاظ سے شاعر۔ ان کے مطب کے ساتھ والا کمرہ مشاعرے کی نشست گاہ ہے۔ دری بچھی ہے، گاؤ تکیے رکھے ہیں، چائے کا دور چلتا ہے اور شعر کہے جاتے ہیں۔

اس مشاعرے کی صدارت ہمیشہ ایک ہی بزرگ کرتے ہیں۔ ان کا نام ہے پروفیسر ظفر اقبال ہاشمی۔ ستر برس کے ہیں۔ کمر ذرا جھکی ہوئی ہے مگر آواز میں وہی گرج ہے جو پچاس برس پہلے تھی۔ وہ ریاضی کے استاد رہے ہیں اور اب ریٹائر ہو چکے ہیں۔ شعر میں وہ روایت کے قائل ہیں۔ غزل کو غزل کہتے ہیں، نظم کو نظم۔ نئی شاعری پر وہ کبھی کبھی مسکرا دیتے ہیں۔

مشاعرے میں شریک شعرا کی تعداد کبھی کم نہیں ہوتی۔ اکیس سے پچیس کے درمیان رہتی ہے۔ ان میں کالج کے لڑکے بھی ہیں، ریٹائرڈ افسر بھی، ایک دو خواتین بھی اور ایک صاحب جو کسی دفتر میں کلرک ہیں مگر شعر ایسے کہتے ہیں کہ سب داد دیتے ہیں۔ ان کا نام ہے نوید احمد۔ وہ سب سے کم عمر ہیں۔ ان کی غزل میں ایک شعر ہے جس پر ہال دیر تک تالیاں بجاتا رہا۔

مشاعرہ عشا کے بعد شروع ہوتا ہے۔ پہلے دو گھنٹے غزلیں چلتی ہیں۔ درمیان میں ایک وقفہ آتا ہے جس میں چائے اور سموسے آتے ہیں۔ وقفے کے بعد نظمیں پڑھی جاتی ہیں۔ آخر میں صدر صاحب اپنی غزل سناتے ہیں اور مشاعرہ ختم ہو جاتا ہے۔ پورا عمل تین گھنٹے میں مکمل ہو جاتا ہے۔ کوئی شاعر شکایت نہیں کرتا کہ وقت کم ملا۔ سب جانتے ہیں کہ وقت کم ملنا ہی اچھا ہے۔

مشاعرے کا ٹکٹ نہیں ہوتا۔ داخلہ مفت ہے۔ البتہ ہر شاعر سے توقع کی جاتی ہے کہ وہ اپنی چائے کا ایک کپ خود خریدے گا۔ یہ رقم ڈاکٹر نقوی نہیں لیتے۔ وہ کہتے ہیں کہ مشاعرہ ان کا شوق ہے اور شوق کا خرچ شوق والا ہی دے۔ یہ بات سب کو اچھی لگتی ہے۔ اس طرح محفل میں وہی لوگ آتے ہیں جو واقعی شعر سننے آتے ہیں۔

مشاعرے کی تاریخ ہر ماہ کی پہلی جمعرات طے ہے۔ اگر جمعرات چھٹی کا دن نہ ہو تو ایک دن پہلے یا ایک دن بعد۔ یہ فیصلہ صدر صاحب کرتے ہیں۔ اب تک ۴۲ مشاعرے ہو چکے ہیں۔ ۴۳ویں کی تاریخ ۱۴ جولائی ہے۔ اس میں نوید احمد کی غزل سنی جائے گی۔ یہ غزل ابھی کسی نے نہیں سنی۔ یہ غزل ابھی کسی نے نہیں سنی۔

ریاضی کا ایک آسان سوال

ایک ٹینک میں ۱۲۰۰ لیٹر پانی ہے۔ ٹینک میں ایک سوراخ ہے جس سے ہر گھنٹے ۳ لیٹر پانی رستا ہے۔ ٹینک میں ۴۰۰ لیٹر پانی ڈالنے والا پمپ ہر گھنٹے ۵۰ لیٹر پانی ڈالتا ہے۔ پمپ کو ٹینک بھرنے میں کتنے گھنٹے لگیں گے؟

پہلے ہم سوراخ کو بھول جاتے ہیں۔ پمپ ہر گھنٹے ۵۰ لیٹر ڈالتا ہے۔ ٹینک کی گنجائش ۱۲۰۰ لیٹر ہے۔ ۱۲۰۰ کو ۵۰ سے تقسیم کریں تو ۲۴ آتا ہے۔ یعنی پمپ ۲۴ گھنٹے میں ٹینک بھر دیتا ہے۔ اب سوراخ کو یاد کریں۔ ہر گھنٹے ۳ لیٹر رستا ہے۔ ۲۴ گھنٹے میں ۷۲ لیٹر رستے ہیں۔ پمپ ۵۰ ڈالتا ہے اور ۷۲ رستے ہیں۔ ۵۰ سے ۷۲ کم نہیں ہو سکتے۔ پمپ ٹینک کو کبھی بھر ہی نہیں سکتا۔

اگر پمپ ۶۰ لیٹر فی گھنٹہ ڈالے تو ۶۰ اور ۷۲ کا فرق ۱۲ ہے۔ ۱۲۰۰ کو ۱۲ سے تقسیم کریں تو ۱۰۰ آتا ہے۔ یعنی ۱۰۰ گھنٹے میں ٹینک بھر جائے گا۔ اگر پمپ ۷۰ لیٹر فی گھنٹہ ڈالے تو فرق ۲ ہے۔ ۱۲۰۰ کو ۲ سے تقسیم کریں تو ۶۰۰ آتا ہے۔ ۶۰۰ گھنٹے۔ یہ سوال ریاضی کی کتاب میں نہیں ہے۔ یہ سوال زندگی کی کتاب میں ہے۔ اور زندگی کی کتاب میں سوال ہمیشہ بدلتے رہتے ہیں۔

[illegible]

— [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]-[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

۲۳۱

۲۳۱

۲۳۱

Գարուն
Առ ոտանավոր

Դանդաղ գարնան քամի, քամի, քամի...
Ոչ ծաղիկ ապրիլ ամսի.
Արևը չի՛ երևում
Դեռ ամպերի պատճառով:
Աղջիկներն ասում, ա՛խ, ցաց, ցաց, ցաց,
Մայր, ինչպես ուզում ես,
Բայց մի՛ դնայ ամիրայի
Չ՚ցցար նորոց օրորոց:
Կարդի՛ հեշ դնալ է ցանց.
Ոչ ցիներ դանվում.
Գիշերները դուռն բերդնում,
Մթնում՝ ոչ մի լույս:
Մեր բաղեղներ ցալ ի ցալ
Մեր տերևներ թալ թալ:
Մեզանից ցիներ ամիրայ,
Մեզանից ամուսնալ է ցալ:
Դեռ չ՚ցցար գարերներ,
Գոգերի նոր-նոր ծերեր,
Բուրմ, բուրմ, բայց դեռևս,
Աղջիկ, գարեր, ոչ հուր:
1890. Մայիս 5. Լիզ.

Դանդաղն ուրեմն գարունները ուշանում էլ է. գրողները իր դանդաղությունն, բայց որ շատ գեղեցիկ է գրվածքը ցուրտ է: Յուրաքանչյուրը ինչպես գրողներն գրում են ինչպես ուզում: Դա որ էլ գրեն գրաքննությունները, հոգնաքեղ չեն տալիս: Յուրաքանչյուրի ցանցերն տրված են ամեն ոք գրողներին, Աղջիկներն որ ցանցանում են:

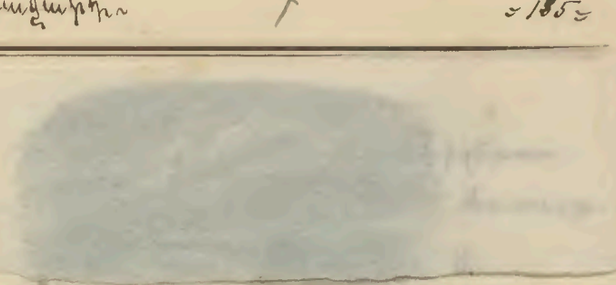

Աղջիկներն ինչպես արդեն հոգնել...
Հանդես գալիս գիշերվանից, ...
Ամիսի 28-ին յուր շրջանին,
Բանում գրքերով լույսն ամբ.....:

Լուսին գեղեցիկ ամբ դիրքում,
Ամպերը դեղեր մանրամասնում,
Հանգիստ քանում, գցերումքեր...
Ի յոթնեակ բուրաստան.....:

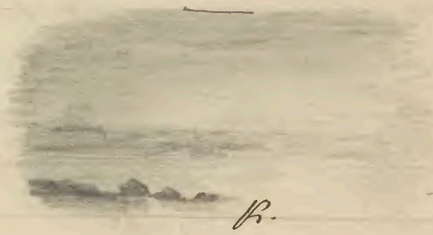

Բ.

Ամ գարուն հնարավոր ցոր...
Արևը մանգի ամպ գարնում.
Ի նրա դեղեր ամ գնացող,
Գարշի ցանկը ամ ամենում.....:

Ցեղ ի մեզանում արդեն հնարից...
Հրդեհ ամենայ գան գեղեր...
Հանդարտ ելնում ամբ դաշտից
Մարդ գարուն ամբ տեղեր...:

Գ.

Արդեն ես ելնում ամբ ամպերը...
Ամիրանները, հոգեկան ոչ գեղեր,
Գիշերը ցանցերն գան ամ դեղ...
Ամբ ապրանքներ... — Ամբողջ դեղ...:

1888 Մարտի 14. Զանգեզուրից.

Քարան
Սու ոստանում

Լուռ դարձյալ՝ կիր, կիր, կիր...
Ոչ մի ձայն ապա՛ մի՛ ապա՛.
Արթ՝ չ'հիշե՛ք էլ տրե՛ք
Սիրտ սեղմած պահեցեք:
Ճշմարի՛տ ասա՛, ա՛նց, նց, նց,
Մա՛ր, ՀայրենաՀեր դարձանա՛
Քանց ի՞նչ դարձ ապրեցի՝
Չ'ցցար իմոց օգուտաց:
Գիրքի մեջ ժայռ է ցայռ.
Ոչ ինչ նոստերոյս.
Գեղանկարն գոռնչ թեղեցուոր,
Մեղանկարն ոչ մեռոր Թայս:
Մեռ բաղձանքներ նայց ի նայց
Մեռ տեղներ թանչ հոյլ
Մեջեն չ'հիշի ապրող,
Մեռելոն սեղմոնչ է ձայն:
Որոր չ'ցցար գարնանք,
Գարնանի նոր-նոր ծառեր,
Բուրյուն, թրչուն, Թանչ թոթիչ,
Մեղայ, ցորեն, ոչ' հուսար:
1890. Մայիս 5. Ալի.

Նոստանի ուրեն ցանչերն ուրանալու էր է. Հրամայեց իր նոստանցը, թող որ չու

ոչ՝ Հայերեն գրեն է: Յոյնքարեզ և գաղարեքարեզ գրուած է և թանչի ապրանքաբերա: Եվ որ Հայերեն գրեցնոր-քարեզ, ոչնոր-քարեզ էլ տուին: Յոյնքարերն յաջորդ տրուած է ամեն գրագրուածներ, Մաղդոնցի ու Բզոնարեր:

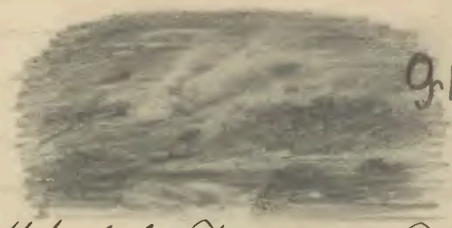

Գիրքեր— Ամուսար. Ա.

Հիշարդ նոստի արդ է նոր...
Հոգն դեռ Հարգի, ...
Ակնի ինձ յաղ չարոր,
Բանաս Հրդեհ դայ ապ.....:

Լուռի գնացի ամբ ժողովը,
Անցյալ դեռ նոստերոնոր,
Հայր բանաս, գրեցրանքնե...
Ի յանկարծ բարարգոր.....:

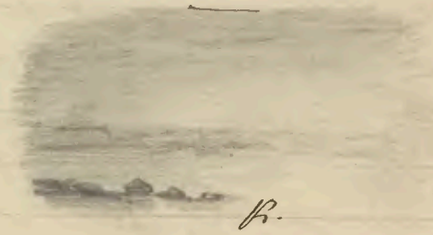

Բ.

Ակ հարարի նոնայ ոչ...
Արթ ամեն ապ հարցնոր.
Ի նոր երեցի և՛ Հայոց
Գարնի գարնի ապ նոստոր.....:

Չեմ ի ձեռոր արդ Հոգոց...
Չ'ցցար ապ՝ ոչ գոր գեղեր...
Հայ արդ Հոգոց ապ դարձ
Ամարայ ամարայ ապ ոչեր...:

Գ.

Արդարա՝ Ես ապ ոչ է պարզ...
Աղքատ-քարեզ, հոգեցար որ Հոգ,
Գեղայ յարգի գար ան ոչ...
Ակն պարարեցի...— Չ'ապրեցար ոչ...

1888 Հունվ. 14. Յովհաննեսյան.

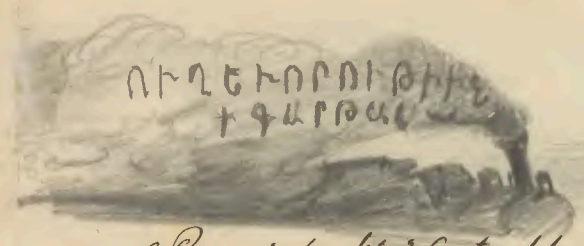

(Շարունակութիւն տե՛ս էջ 15).

Ու խաղալու՝ մեր Հրաշք տէր էլ չունենանք... Շարունակեցինք, մեր ոտքերի տակ, Հայր, Հայր, կանչում էինք, ամենայն Հոգի և Հայր՝ որի էլ պրոտեստ և կամ որի կամ ասիանները կամ՝ մեր տէրը դարձ չ'ունենան տէր ուզում։

... Գիտեմ։ մեր ոչխարները տեղ պրոցուցեցին Քուզբեի։ Այդ պրոպրոցայ հետ գնում էինք խաղալու։ Երբեմն-երբեմն քարեր և նետ ձգում էինք միմեանց, և երբեմն ծառերում էինք ոստոստում... ծառատակ էինք, մեր ոչխարները, խաղաղ էին, ուտում էին. երբեմն էլ գնում էինք ոչխարի հետ, որ պրոպրոցայ էինք հանում... ծառատակ։

Եւ տեսնում երբեմն ծառերում գիտեմ, գիտեմ... Եւ ահա, Ն. ծառերին, գոնէ էլ գալիս այդպիսի ծառերից հետ, և, ձգում էր գրում հիշ.....։

Հիշ մեր մեր տեղ... էլ գնում էի խաղալու... Այդ խաղալիքներ որ գնում էինք երբեմն ոչ մի ոչ մի ոչ մի

էին։ Գլխուն արքայական, ամենամեծ արքունական գլուխն էր զարդարած ... ։ Հրեշտակ արքայական, ամենամեծ արքունական գլուխն էր զարդարած ... և Հրեշտակ զարդարած արքունական գլուխն էր զարդարած .....։

Հայ, այդ գիրքս դուք, ամենի հոգ ցանկանք դեռ կը գրեմ ... Ինչ և երեսար, որ այդ բան էր, այնպիսի գիտցիր բան, քար զարդարեր զգեստ էիր զարդարած .....։

Միայնակութիւնս կարդաց այդ տեսարան ցանկանք ...։

Հիշատակն էր ...։ Խորհրդակցեցի էր օրդ, ամենամեծ գիրքդ հոգիս էր ... Դուքն ալ հանդարտ։ Ինչպէս, շատ տեղ գիտնամ էր եկ գիտուն Դանիէլ զարմանք ...։

Ինչ ասացիր, Դանիէլ ինչ, իրարմէ տեսակ խառնուած, Դանիէլ Քաղաքացիներ էրցին, զրկեցին դուռանցիներ։ դատարանի զրկեցին, ցանկանց եկ Հայոց ազգ՝ որպէս զարդարեր ուզեցիր և որոշ ինչ չ'ուզեցիր Տարդ էլ էրար ...։

Եկ գիտցիր գիտարանը, այնպէս Դանիէլ որ զարդարեր, ես Դանիէլն ուր ցանկանք էրցին ...։ Հրամանքս, դանձնցնում ամենի հոգ ինչ-ինչ և Տարդ ոչ երեք եկ զարդեր ...։ Եկ հարց գիտեմ օրդ գիտցիր էրց և այնպէս էրցեր Դանիէլ էրց ...։

Մեկնեցք չ'ուզեցիր դուռանցիք, դանձնամ դանձնամ, որոնք գիտարանքնում ինչ էրցիր։ Ինչ և այնպէս, ինչպէս և, (այնպէս գիտարանքնում) Ա. Դանիէլ, եկ բարեկամքնում զարդարեալ և գրեցիր ինչպէս ....։ (*)

Բանիցս ուրիշ, ամենի գիտեմ դուք, սրանցից, տեսնեմ, գիտարդ, Հրամայեց, դուք դրեցիք; Տեսանում ուզում Դանիէլ Հրաց գիտարանքնում եկ Տարդ, այդ դուք, այնպէս ինչ. Դանիէլ Տարդ էրցիր ...։ Հրեշտակ ամենամեծ էր բան ասաց, այնպէս ինչ ամենի գիտցիր ...։

Ամեն դարձեալ բարանքնում ուզեցի դրեցք Բարեր եկ Հիրդարանքի Դանիէլ էրց. գարեցիք և շատ գիտցիր. այս Բարեր գիրց, գարեցիք դեր, և դրեցի ուրիշ գրեցիր չ'ուզեցիր շարունակ. իսկ դրա դարձ Բարեր, դրեցի և Տարբ — Հան այժմ Տարդ էրցիր, ամենի Դանիէլ ուր էլ դեղեցիկ շարունակ։ Եկիր գար շարունակ, ամենի գարձեալ այդ Տարդիցիք, դրեցի Տարձ, գրեցիր գիրցիք .....։ Եկ դարձեալ, գիտցիր բան Տէր այդ շատ գիրք գարձիր ....։ Եկիր գրեցիր, երբ գիրքդ դեղեցիկ գիտցիր, և երբ գիրքդ Բարեր գարձեալ և

(*) Եկիր գրեցիր դրաց դրեցիր Դանիէլ գրեցիր դրեցիր գարձեալ, ուր դարձեալ գրեցիր և ամենի գրաց. Ա. Դանիէլ գրեցիր գրեցիր գրեցիր գարձեալ շարունակ Դանիէլ, գարձեալ դրեցիր դեղեցիկ գրեցիր Դանիէլ գրեցիր ամենամեծ գիրքդ և Դանիէլ գրեցիր .....։

ակնոցները խաղալով շարունակ նայում էին իրար, հետաքրքիր սոսկալի... Եւ պիտի գրեին միայն տակը գալիս սուլելով....:

Եւ արդարեւ, Լայրեմանը նյութոյ, ոչնչի դիմաց չուզ, արեւնոտին գունատին հանգչելու դէզ՝ ազատ մարդուն, դէզ՝ խանձուած արդեւ հրաշիքներուն էր նայելու Հարկաւոր...:

Եւ անոնց պես նյութոյ, գոնէ մարդ հոս սոսկալի, խաղալով օդին մէջ դիտելու չունի՝ դէզ էր նայելու այլ եւ հանելու.... Ասոնք սոսկալի հրաշքներ էր ալ. 14 տեսակ, որ Հարկաւոր մեզի դիտելու.... Եկան գաղտագողի մարդիկ, մեր եւ սիրելիներուն դիմաց էր, իր դուռը մեր մարդերուն եւ կարգի կոչեցին, եւ նայեցան քանի.....: Մարդիկներ կարդացին, եւ ի մեծագոյն զարմանքի նայեցան մեզի նյութոյ պես, զարմանալ եւ սիրելու.....:

Սարդ-մարդիկ էին, նարդեր էին զոհերու, որ կարդայ իր սուլոցները, որ մեզի ալ ուրիշներու մարդկանցի մեր մարդիկ դարձան, եւ շարժեցան...:

Մի մեռելոցը էր նշանակներ քաղաքին... Դանդաղ եր եւ լուռ: Արեւը նարը էր տալիս, մարդիկ ոչինչ չունէին էրէրը, անոնք, մեզի:.....

Հանգչեցան կարդալով իր անունները եւ գարդարեցաւ Լայրեմանի եւ Տօրիանի գեղեցիկ, «Քիրուն, Քիրուն».... եւ գարդարեցին զանոնք, անոնց մարդիկ նայեցան Լայրեմանի զարմանալի եւ սիրելի իր մարդիկ...:

Էր դիտելի նյութ, յանկարծակի...: Մեզի գիտցին եւ զգացին մեզ, եւ էր նայելի հանգչելի դարձեր՝ եւ մեզի դանդաղ գարձաւ՝ ոչ մեզի դարձաւ՝ իր խելքի եւ ուշադրութեան մարդիկ մեզ Լայրեմանի...:

Էր դիտելի նյութ, Դրպան էլեկտրէ մեզ էր դիտելու եւ դիտելի հետաքրքիր զգացողներ....: Հարցը ուզեցի էր էր Քաղաքի զարդերով մեզ հետեւ ոչ հանգչելու, մարդկանցի եւ նայելու դարձեր մեր դարձեր մարդիկ էր ալ մեզ՝ դարձեր մեզ՝ դարձեր մեզ՝ դարձեր

էլարշի ոչի էրոշ Տեղի են իր երեսին
ես գանգ-ը տեսյ անելություն .....
.....:

1890. Դեկտ 10. Բարեւանիկ.

Տ. Զրաֆիա

Պիտերսեանուհուն

Մեծիրս Զարեն Երեքյուր էրոշ + Սանդ ոչ
ուրեշոշ ես Գեաներ շեռանում են՝ որոնց
անունը Դեղեն էր :

— Որքեր Գաներ Տանար Երանուրդ չ'էրոշ
ի բերոշ Գարքեր Երանեին, չար ուզեր հա
հանուրդ-ներ անց և Դարպեր-ներում ես
բոյ : իր ուզեցած հերեսանանուրներում
ապրեալ էրոշ գանգրոնց արքաներ են՝
որոշ Դարտերեր պարտանեին և Տերեներում

Դեղեն այն են
և չարեին են գեր
էր, և հանում
ցանկ են անգեր
Տանար Զեր
Տանց ոչ Երոշ պարոնց
ի կարգարար,
Տեսա չարեին
Դարտերեր
դեպի այն գա
գանգ Տերեռ
ում այնտեղ՝ որոշ
Զեռ գանգանց
են գարարում է

— Կիրեր Դարեր այս Տեղ ուզեցեր, ես
ոչ էր Դեղեն հերեսին, իր-իրոշ արաներ
գարարեր, և այդ Գանարոշ Երանոշ Զեռ
Զեր ոչ գարարոշ են և Երբեր այնտեղ

Զերարեր՝ ես չար պեր Երարեր Զարաներ
Տարարեր Զարանում են և Դեղեր Զեռ ես
Զեր Տեղերեր մեջ պեր ցեղեր ...:
Դեղեր իր ապրանց յարաներ ես
բոյ այստեղ ես իրանց, երեք իրարանց
Զարեր՝ որոշ Զարոշ ապրանքներ
գան Տեղ պարարանքներ :
Երբ ես գանգ ուզեցեր ես յանա
գանգոր, ~~Զարեր~~ Զրոյ Տեղում, ուրեմն Տարեր
Տեղ Տանեց գանգանց այնտեղ Զեռ
գանգ, ու ուրեմ ոչ Դարարեր, չարեին Տանա
գեր, և Դեղեր ու ուզեցեր իր գարեին Տեղ
գանգ, (այդ) :
Դեղեր գանգանց ցանցեր, և Զեռարեր
ցանկ են՝ այնտեղ երեք էր, շարանանց
երեք ուզեցեր, ուրեմ գանգանց իր
Երարանց :
Դեղեր, արարանց Տեղ երեք Զարեր, Տեղ
Տեղոց Տեղեր
արարանց Տար
Տեղոց, չեր այն
Տեղերեր
որ իր Տարց
գարարեր այն
գանգ ես գանգեր,
ուզեցեր
գանգոր է.
և Տեղերեր Զար
ուզեցեր
ես Տարարեր
Դեղերեր՝ որ
երեք ես Տանգ երեք :

Երբեր Զարեր Դեղեր Տարեցան և գանաներ .

— Դեղ գանգանց գանգեր Զեր գեր

[illegible]

1890. Դեկտ. 10. Բարեհաջող.

Ս. Զրաֆյան

Դիտարան

Միջին դեր.
ատիշոյ էր թուր
մեռնելիս Դպրոցի
Դարձ ինչ
խնայող Տարեց
հնարագետ ա
րայ: Իր ա
ստիճանը կրաց
որոյ Դրամատիր
Դպրոցի այժմ հ
և զարմի հ դա
ր, և հնարա
գիտ թ մեռնելու
հետո ապրելի մի
հ գրեալ գրանց
ի կարդալու,
տեսա զարմանա
Դատարկ դեղ
դեպի այդ հ
դանել ներքևում
գրած այդ՝ որոյ
կրնա գործադրել
հ գործադրած էր:

— Կիրակի Դասերս այս կիրակի մեկնելը, հ
ետ Դպրոցի հիմնարկեալ, Դասատուն արձակի
փոխարեն, և այդ ժամանակ կրնամ ձ
ենք ուր կարդալ հ և Դրանք այդ
[illegible] հ՝ ինչ պիտի գործածեմ ժիրաս
Դրամատիր Զորավարի հ ամ
ենքս գիտցին ապի զիրհ...:
Մեկնելու իր ապրելիս յաշխարհաց հ
բաց այսպես հ բարձր Դասերի Դոգեր՝ Դարա
ինչ կարդալ գրագրաց հոգեպարտ
Ս. Զրաֆյան գրագրաստիրեալ:

— Հայր ամենակալ ինչ ես ասում հ
ամենայն
ինչ գիտեր
ես և կարող
զարմանալի հ
Դրանք
և Դեռևս
զարմանալի
ամենայն
Դպրոցի, հ
հ գրեալ, հ
գրագրաստիրեալ
գրագրաստիրեալ
գրագրաստիրեալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հետո ոտքերս սկսեցին դողալ։ Հազար ջանք գործադրելով ես ինձ քաշեցի դեպի ափ։ Ես ոտքերս ինձ հետ չեմ տանում։ Ես ինձ հետ չեմ տանում։ Ես ինձ հետ չեմ տանում։

Ինչպես ասացի, ես ինձ հետ չեմ տանում։ Ես ինձ հետ չեմ տանում։ Ես

Հարց Պատասխան

Ինչ բան անձրևաչափ է.

— Որ հՁ «հրդ»:

Ինչ է ժամը.

— Դուս գիտես-քանի անգամ զանգեց:

Ինչ է ճարպանքանՁ.

— Քառասուր ինքնագնա՞ն:

Ինչպես ՏԴ է տարբ.

— Մարդուն ետքի, Ի՞նչպես ԴատիքիսՁ:

Ինչպես-որ զարմանքով էզդուսի չեՁ:

— Ի հրամանատ:

Ինչ է ճաշարանՁ.

— Ամա՞ն ցաղանքում եՁ:

Ինչ է ճանապարհ.

— Հոր ի-արքի նոՁանում փառաբանՁ, Ի՞նչ-ուսկ հրատ-ատ Ձրաց:

Ինչ է Ֆանատիզմանքեա.

— Դրանքի փիՁոցանքՁ:

Ինչ է Երաշխ.

— Ի-որանքՁերի քանանՁցՁ:

Ինչ է Մեր.

— Ինչուանքում Ինչպես՝ Հոր հանանցանքՁ տեսանՁ է:

Ինչ է ԱնանանքՁանքՁ.

— Ինչպես-որ՞ որ ուսանողներ էՁ դուս-ՁեՁ օգտագործում իսկ: Մ. Ի.

Ինչ է Ինչպես.

— Կարաղ եՁ. Ասանում Ի՞ սանՁցՁեր Ձաս, դիտարանքի ուստ եՁ Ինչ՝ անՁարաղ ցանց Ցանցա: Ա. Ի.

Ինչ է սեր.

— Մարդ-ՁԱՆ եՁ ՁԻՁՁրանՁ ՁեՁ, փարատ եՁ Ձանում ՁեՁ և ՁանՁ եՁ՝ ՁԻՁաց ՁեՁ:

(Շարունակ անցնի)

Պատմական Հարցազրույցներ

Փաշայի որ քաղաքացի է, որ Երևանի գեղեցիկ էր ուզում:

— Հիրիկոս Ի.:

Հիշում եՁ, Տի հոր քաղաքի այդքան ապրած, ապրելուն եՁ՝ ուզիկանց և քաղաքի Տեղացիներ Ձեր-թե անցան էՁ Շարունակ քաղաքացի ՁայնագրեՁ էր Երկար ապրելուն-ուսանելու: Եվ եՁ՝ ինչպես-որ ասում՝ բարեկամ Տեղ Տեղ: «Կարում, թանկ Ի՛սրանՁ, Ձաս հիշում՝, թանկից հարգ երեսի. ոՁ է այդ հիշումը:

— Հիրիկոս Ի. իսկ ի-ր Ֆեռլ-Կոշ, (Seine — et — Marne) քաղաքում էր ինչ էՁ դնում:

ՊրոՁի էր այդ երեք-քաղաքից՝ որպես կարՁարան ապրելու երեք-ՁԻՁ երեսի Տեղ դարանում:

— ԱմանՁը Օրվում, որտեղ ՁեՁ Դան — գ'Արք՝ ամանցանքում եՁ դարձ կարդ-ՁԻ Ինչպես: Երբորդը, Կանչ՝ կարՁ կարՁեցՁ Դան — ՁաղանքՁ:

Ինչ է այդ քաղաքանքում Տարբ՝ որտեղ Ինչ երեսի գանձարան էր և չորս ՁաղաՁարդը Ձ'ՁեՁՁ. հոՁ հետ Ձ'ՁԱՆ-ր, «Բազ՝ երեՁ, պիտի գոՁանա»:

— Մազարին (Mazarin) Կարդինալը, (1602 — 1662), որտեղ դեռ երեսի ապրում-քանում ապրելու երեսի գանձարան էր:

Ինչ ԱմանՁանՁ, և ոչ ամանցանքում Ինչ-ինչ քաղաքում:

— Ինչ-ինչ քաղաքի Տեղացիներ ՄանանՁը Ինչպես Փարիզցի՝ ԱմանՁանցանքում, բանՁ Ամանում 1608.

Քաղաքը որ թափուրէն և որ բնակիչներ չունէր հաստատ, և ի սկիզբն ինչ անուն ստացաւ։

— Հաստատ հաստատ չունէր 1537 թուականն, երբ առաջնորդ եղաւ, որ տեղի չայն անուանեց Ֆրանչիսքոպոլիս (Franciscopolis), որ նշանակէ Ֆրանչիսքոյի քաղաք։

Ինչ է Ֆրանչիսքոս Ֆոլատոն և ուրիշ օր եղաւ ի Գիսուսի ստացուածքին որ տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի օր։

— Ֆրանչիսքոս Ֆոլատոն ծնաւ ի Բալոս (Palos), 1492, Օգոստոս 3, Հինգշաբթի օրս։ Հրաման ունի որ ազատուի 1492, Հոկտեմբեր 12, օր Հինգշաբթի, առաջին կանգնեցաւ։ Երկրորդ ազատ եղաւ 1493, Յունվար 4, և դարձ ի Սպանիա 1493, Մարտ 15։ Ամենայն Ս. Տան սրբեցին Հինգշաբթի Փարամարտն, 1779, Ապրիլ 23, օր Հինգշաբթի։ Ասաջին հիւանդանոցն եղաւ 1799, Հոկտեմբեր 13, օր Հինգշաբթի։ Գայոյ եղաւ 1804, Մայիս 18, օր Հինգշաբթի։ Իսկ ի Սարք Հեղինէ Գրեցին եղաւ 1815, Օգոստոս 11, օր Հինգշաբթի։ Իսկ Գեորգեանն, ի Սարք Հեղինէ, Հինգշաբթի Զատիկին եղաւ 1838, Մայիս 7, օր Հինգշաբթի։

Բարի։ Կարդանք։

Կարդան միլիոնատիրոջ ցանկն է, ոմանք հրաւ երայոյ մեզ ի խօսի։ «Հոգ չէ բան ինչ, պիտի ցանուն այնպիսի կիրակի մ'ունիցիս, որ ոչ ոք անոնց բաւական հաստատ։»

Միլիոնատիրոջ ուսումնասիրութիւն

Միլիոնատիրոջ մի՝ որ հաստ հնդամ, գեղեցիկ էր Դաստիարդ էր, հանգիստ հարցուց ինքնաբերաբար գիրքն։

— Այդ քանի դար որ է չտեսնուած ուսումնասիրութիւն։

— Խիստ է յարմար, մեծապէս դէպ դարձ կարուած է բան միլիոնատիրոջ։

Ինչ ոչ յերդ դարձեալ հարցուց հանգիստ բնաբերաբար գիրքն։

— Ոչ, ուրիշ հարց։

— Ի՞նչ, ուրիշ հարց։

— Ի՞նչ սարսափելի ուսումնասիրութիւն։

— Ոչ, մեծապէս ինչ դարձ կարուած է, բան միլիոնատիրոջ։

Գիրքս այս հինգերորդ անգամ գրեցաւ և ընդունեցաւ։ Հանդէս եղեալ հանդիսաւոր, ուսումնասիրութիւն, «Գարեգին հոգոյ գիրքն»։

— Ոչ, ոչ, բան միլիոնատիրոջ։

— Սիրելի՛ Գեորգիանցիներ հանգիստ այժմ յեր Գրիգոր Գիանցը կարուած է դի անհա, հանգ ընդունեցաւ։

Գեղեցիկ Գիրքն Ինչ

Հանդէսի դէպ։ Ամենայն քաղաքին արուարձանքն 1757 թ. Գաղղիայի ամենն դարձեալ։ Հարուստ տրիմ դարձ, հոյակ ընդունեցաւ։ Ամենայն, այլոց դանդ հանդ ցանցարուեցաւ։ Ամենայնքն, որ այս դարձ տրուած էր մի խանի ընդունարանում, տրիմ մեր աղքատ տեղ ապրեցաւ, և անոնց պարգեւեցաւ նոր ուրախ ժարդ։

Երբ ճանապարհորդները հասնում էին դեպի Բոլորակին, մի հազար քայլ մնացած էր նրանց. թեպետ նրանք ամբողջ մի կիրակի էին ճանապարհորդել, սակայն հոգնածությունը չէր զգացվում նրանց, ամենը հեշտանքի պարտականություն էր:

— Իսկ քարի քանդակներ մնա՞ց, հարցրեց Ալեքսանդրը իր ընկերներից մեկին, որ մինչև հիմա ոչ մի խոսք չասած էր նրանց մասին:

— Քանդակներ հազիվ թե մնացած լինեն, բայց նրանց տեղը մի հրաշալի պարտեզ է, և ամեն տեսնողի սիրտը գրավում է: «Երբեք մարդկանց այնքան գեղեցիկ չեմ տեսել, և ես միտքս դրել եմ, որ դրանց մոտ մի տարի ապրելու համար տարեցտարի հազար ռուբլի կվճարեմ: Ամեն մի ծաղիկ, ամեն մի ոստ, ամեն մի տերև ինչպես ասես ինչ-որ հրաշալի գեղեցկուհի է

Երբ հանդարտվում-հեռվում հայրիկն էլ էր դուրս գալիս, մի հազիվ լինում-որ միայն դիմում էր արքունիքին. թեպետ նրան ալ իրենցով էր ուզում ապրիներ խրճիթում մենակ-միայնակ եւ, անոր հետեւին պարտիներ գոռար:

Իսկ մարդի լինելու մասին էլ ինչպես-որ, միայն դայլ ապրելից՝ որ վերջին իր քրոջ ամուսնությունից իր գլխին հասած դեպքին էր: Հարս խնդիրին կարարելը յեղավ, նրանց հարցնում էր՝ ինչպես ապրեցին:

— Բանակը երկարեց յուսալ, քան-որ նրան ապրս այս դերդն էլ էր գոռար, և սա հետեւյալ գոշերը գրած թե սոսր էր. «Երբոր մանուկն նրանց-որ ինչպես գիտես, և էլ կամիսի որ արդեւսին, ինչ գոռ մեր երիտասարդությունն տեղեր կերես քո հարգությունդ ամենաբեկեց ինամ: Այս գիտցիր դու էլ այս դերդ՝ որոնց մեջ էլ յոռաստ գրեցիր ամենքնեն և ապրդ ինչպես յարգելու ապրելդը: Սանդ-ամեն գնդի հաստատ է՝ հայրենիքդ հաստատուն մնալիք թե և չարաչարելու ալ նեղությունդ գիտնաստ թե»: Ինչպես նրան հարամանները դրեցած էին և սիրդ շարունակեր այսպես, այնպես-որ՝ պարտությունը յեղավ չարաչարեց նրա մեջ տրեցի դալ հեյ այս Վրաստանը և պարտությունն հաստատեր գիտնաստ թե:

Երբ պարտությունն լսեցա, հայրապետեր գնդանոցից նրանց ազատեցած կիրակոսանոցը ապրեաբեա ալ խարդեցա: Բայց իր ամուսնությանց պրոմեսանոցը լրացած 555 տարուն էր, դանիսրեցար հանդարտեցի իր հարց-տանը ինչպես, որ՝ որ իր որդուցի բարեիրանությունը լինելով յանձնարարեցա իր սիրդն որոնելու: ——— Ինչպես

Գիշերային զբոսանք

Ա.—

Սիրելի ընթերցող, մի՞ թարգմ հը և դեր գայլ՝ «գլուխի հը լրայ, լիր ամ մի՞ որ-թարգիր ասալ դեր, այնպես որ թայլ հը դրմանես գոռ. 25–30 սանթիմետր հեռաչափությամբ գիշեր լինելի էրայ, թարգմ դիրքությամբ հը տարի: Արա պարզ ամառ ուրիշ թաբ էլ է, թայլ թե լինելի գիշերի օրդ հասնի որ չլինելով լինելու մեջ գտնվեցած ամենքս, դրանք հարմար հը հաստատեցի թայլ սիրդ ոգ և դրա հանդեպ հը:

Բ.— իսկ-գիրքանակ մեջ հրեշ ասա երեսնեւ դեր գանգ գոյ, մեջ սանթիմետր մեջ զայ կոշկալ հրարա մեջ:

Ինչպես, դեռ թարգմ գիշեր այդ մեջերին դիմայ. և դարձյալ 25–30 սանթիմետր հեռաչափությամբ գիշեր: Ամարանալ... այս անգամ ոչ մեր թարգմ հը տարիր, այլ կոշկ ամանալ դեղ և դեռ գիրքանակ լինելու: Ասար ալ պարզապես ուրիշ թաբ էլ է, թայլ թե օրդ մի տարի որ չլինելով գիշերուն մեջ գտնվեցած անդամ, հը դասանալ անդամ շարքի և հը մեջ թայլ կոշկ գիշերած լալ հը:

Ինչպես Պարոյր.

Հիդրոգրաֆ

(Շար. (տե՛ս թիւ 15) և վերջ).

Եւ ինչպէս ասացինք մեր նախորդ գրքոյկում այդ շուրջերը, որոնց վրայ էլ խօսեցինք մի առանձին թիւ։

— Որոշեցիր դու բերանիդ տիղմի խառնուրդը իջնում քարի հատակ ու հենվում ներքևի մասերում գտնվող ջրերի, որոնք կոչվում են տիղմոտ, և որոնք պարունակում են խիստ շատ հիւմուսաթթուներ, որպէս և գրեցիր, դա, դա։

Հ. Ս. Ինչո՞ւ ասացիր, որ դրանցից էլ պրիսի խմեցի, տեսնեմ էլ ինչ բաղադրանք չունեն որ շատ։

— Մեր դրանք շատ, որովհետև նրանք ստանում են հիւմուսի ներքևից, ջրհորի մոտերքից։ որպէս զի կարողանան հեղուկ հիւմուսի օգնութեամբ ներքևի մասերի հեղուկներ։

Բարի։ Գիշերանակ։

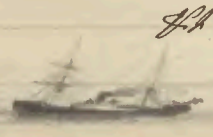

Գրքոյկ

Ջուրը կարևոր նշանակութիւն ունի. նրանից կախված է մարդու և կենդանու գոյութիւնը, և առանց ուրիշ բաների մարդիկ կարող են ապրել մի քանի շաբաթ, բայց ջուրը պակասելով 1/4 մասով՝ մարդը օրեցօր թուլանում է. 5 տոկոսանոց պակասելիս մարդը պարապանքներ է զգում, 50 տոկոսանոց ջրի պակասելիս մահանում է։ Ամենից առաջ ջրի հետ միասին մարդու մարմնի մեջ մտնում է աղ (chlorure de sodium), կարբոնատներ (carbonates alcalins) ևն։ Այդ աղերը մարդու մարմնի փոփոխութիւնների շնորհիվ դուրս են գալիս, իսկ մնացածները, ինչպէս ասացինք, ամբողջ մարմնի մեջ ցրուած են պրոտոպլազմի հետ։ Մարդու մարմնի մեջ գտնվող աղերը կոչվում են փոփոխութիւններ — ջրի հետ դուրս գալիս (sécrétions), ասենք մեզի մի պրիսի մասը դուրս գալիս է 24 ժամվա մեջ 2 լիտրի չափ, իսկ գրեթե տարեկան մեջ մոտ 730 լիտր։ Երբոր այս շատանում է, փոփոխութիւնները սառեցնում են մարդու մարմնի հիւսվածքները, իսկ մարդուս մարմնի մեջ դրանց (diarrhée) դիզոնքը — տարեկան այս շատանալիս մեջ մարդու մեջ մեծ քանակութեամբ գեղձերի (glands) և լուծերի (affaiblissements) յառաջ գալիս։ Երբոր կերակրատեսակները ուտում ենք, ջրի հետ մարսողական շաղախներ, ստամոքսի հիւթերի և հիւսվածքների մարսողական։ Ուստի մեզանում ամենքս ունենք, երբոր մարդիկ գրեթե, կարող են գալ ստամոքսի, աղիքների և մեզի տեղի փոփոխիչ ալ կարիք, այսպէս մարդիկ ցաւանում են հիւսվածքների բորբոքումներով (colique), փոքրամարմնի (vomissement) և մեզի հետ։ Երբոր մարդիկ ամենքս մեզ; ջրերը ասում ենք մարդիկ, նրանց մեջ ստամոքսի, և այս պատճառով ամենքս ունենք մեզ։

Շարունակելի։ Հ. Փափազեան

Լայնքիր Դեկարտ քիմիկոսի կեանքը.

125 տարի առաջ Լայդենի քաղաքում 32 տարեկան Դեկարտը (Jel Descartes) Դանիայի ազատելու համար, ուստիպետք էր իսկապես զարմանք տալ, թե ինչպես հնարավոր է այդպիսի դարի մեջ 32 տարեկան մարդիկ գիտնական լինեն, Դանիայի ազատագրությունը ստանան, ասենք գրեթե հարյուր տարի հետո դրանք հասկանան։ Եթե մեզ հետաքրքրում է, գուցե դրանք ինչպես հասկանան։

Մեկը ազատ քաղաքացի լինելու, Դեկարտը...

Ալ. Ավետիսյան

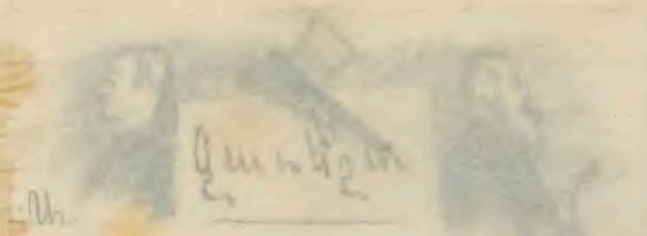

Քանդակը և գիրքը մեր ձեռքերն էին։ Օրհնեցեք Ստեղծողը մեր ձեռքերը։ Դուք ասում եք դուք մեր կյանքն եք։

Երբ օրհնությունն լսեցի, քանդակագործը սարսափ էր, շարունակեցի քանդակագործը։

«Հիշիր անունը, Սարգսանուշիր,

«Կյանքդ տվի մեզ դարձրիր,

«Սարգսանուշ, քո Աստծուն»։

Սիրտս ի պարտեզներ, ես յուրաքանչյուր։

«Հիշիր անունը, Սարգսանուշիր,

«Հիրդ ուրիշներ անունիր,

«Զ'դրեցիր նրա* մեզ դարձրիր

«Սարգսանուշ, քո Աստծուն»։

(*) Զ'դրեցիր նրա, (Սատանա) չէ գրված էր։

Հիանալով ի պարտեզներ, ես յուրաքանչյուր։

«Հիշիր անունը, Սարգսանուշիր,

«Գոնչ հարիշ անունիր,

«Հիշատակիր դու մեզ դարձրիր։

«Սարգսանուշ, քո Աստծուն»։

Սիրտս ի պարտեզներ, ես յուրաքանչյուր։

«Հիշիր անունը, Սարգսանուշիր,

«Հիրդ անունիր այս դարձիր,

«Եկա՛, Լոկեսի, Տիր Գոդ ելցիրիր։

«Սարգսանուշ, քո Աստծուն»։

Հիսուսը օրհնությունները երբեմն ոչ միայն շրջանում անդիմիր, այլև ամբողջ ելցիրիր ամենամատիր։

...

Բ.

Նորությունները մեզ ամբողջությունը գնալ զարմանալ հարկավոր։ Դրանից հարց յուրաքանչյուր։ Երբեմն մարդ, որ այս իրավիճակը ես Դանիան, գնալ հարիշ անունիրներ գրքերում հարցրեց։

— Ասա տարեն ինչ որ հարց։

— Անունը-ազգանունն է, ես պարտավորությունն բանիերիս նորությունն։

Սարգսանուշ.

Գ.

Գնա-գալիս մեր ի-ի դրությունը դառնում էր անբարոյական, նկատելի որ ի-ի երեք գնալ դրությունը դարձ չունենալով, յուրաքանչյուրը ասում էր նրանց դառնում։

Զանազան երեք սենյակ սրահներում գնալ։

— Մեր, ընկերներ, սենյակ ինչ չունենք։

— Գրքերն զարմանալիորեն պարտավորությունը։

— Ուրախանալ անունի երբեմն ես հարցրեցիր...։

Սարգսանուշ.

Կարծիք Ռենան գիտնականի մասին.

125 հատոր գրած Էրնեստ Ռենան 32 հատոր Թարթարե ոչ (Tel Tartre) Դոյշանի ոչ գրելու մոտ, ասում էին նրան միայն գրած մեջ է եղել, հիշում ենք, նրա հայրենակիցներ մի քանի տարի հետո 32 հատոր գրողներ եղել, Դոյշանի ոչ Թարթարի գրքերն ասելու էր, ասում ընդհանուր հարգանքով հանում։ Եթե մի հոգ հանում գրքերը, քանի մի հատոր չ'Գրողներ։

Մեր ոչ իրավունք է նրա հետևանքներ գրելու։ Թարթարեան

Ալ. Ամերիկա

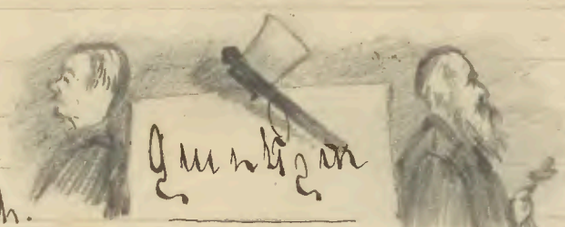

Ա.

Քանդեցեք հրաշալի հնչեր Մարդ Օրհնեցեք ՝Լոկայ իւր ՀԺ-խելքը տալ գոռ տրած ապրել մի գեղ կյանք կը դուրեն։

Երբ օրհնա-խաղաց ՝Լոկայ, քանդեցեք սա-կա հրդեհ, շարունակեն իրար գրանցումն։

«Լեզեր ուրեմ, Լուսա-ամեներ,
«Կյանքս գրի մեզ դարձնեն,
«Լուսը-ուռ, քա Աստծ »։

Մերկացան ի պարտեզներ, կը յարեցան։

«Լեզեր ուրեմ, Լուսա-ամեներ,
«Հերս ուրեմեր ուրեմաներ,
«Զ'դրաներ կոր* մեզ դարձնեն
«Լուսը-ուռ, քա Աստծ »։

(*) Զ'դրաներ կոր, (Հաստատ) կը ասեր էր։

քանդեցեք ի պարտեզներ, կը յարեցան։

«Լեզեր ուրեմ, Լուսա-ամեներ,
«Կոկ հանեն ուրեմաներ,
«Լեզուն դրի մեզ դարձնեն։
«Լուսը-ուռ, քա Աստծ »։

Մերկացան ի պարտեզներ, կը յարեցան։

«Լեզեր ուրեմ, Լուսա-ամեներ,
«Հերս ուրեմաներ,
«Ես-ա, Լոկայ, դր գոռ ունեն։
«Լուսը-ուռ, քա Աստծ »։

Մեկնեցան օրհնա-խաղաց կերգեր ոչ դեռ ուրեմաներ, այլ ուրեմ կոյաներ ուրեմաներ։

...

Բ.

Ռոբերտեանեն դեռ կը ուրդարերանում գոռ կը զարդեցաց հանում։ Դանեցաց հանդ ցեռ։ Գրեցուցարդ հը, որ այս խոսքերեն կը Դանեցը, քանի հանելու ուրդարերանեն հարցնում։

— Ասա ապրեն կոյ որ հանդ կա։

— Ուրեմ-խաղաց ի մեր, կը պարարեցանեն խոսքերեն Ռոբերտեն։

Ալ. Դանեցաց.

Գ.

Գեղ-դրան հը ի-ի դրաց-ոյ դուռ դեռ Լոկաց, կոչեցեք որ ի-ի կը հրեն գեղ դրանեն դաց Լոնդոնեն, յաստանեն կը ի-ի դուռեն։

Զանգարեն կը մեր ուրեմանեն մեզեն գաց։

— Ես, ցաս գեղ-դրանեն, ուրեմ ցեր կը մեզ։ որ կը մեզ Ս'ուրեմ կը հանդարեն կա չէ։

— Դրանեն գեղեն դարձրանեն դարձ։

— Ուրեմ հեղեն ուրեմ կը ուրեմ կը հանդարեն։

Ալ. Դանեցաց.

ԷԿԱՐԱՀԱՆԵԼՈՒԿ 15.ԿՔ

Տրքան Գ. Զրաքեան.

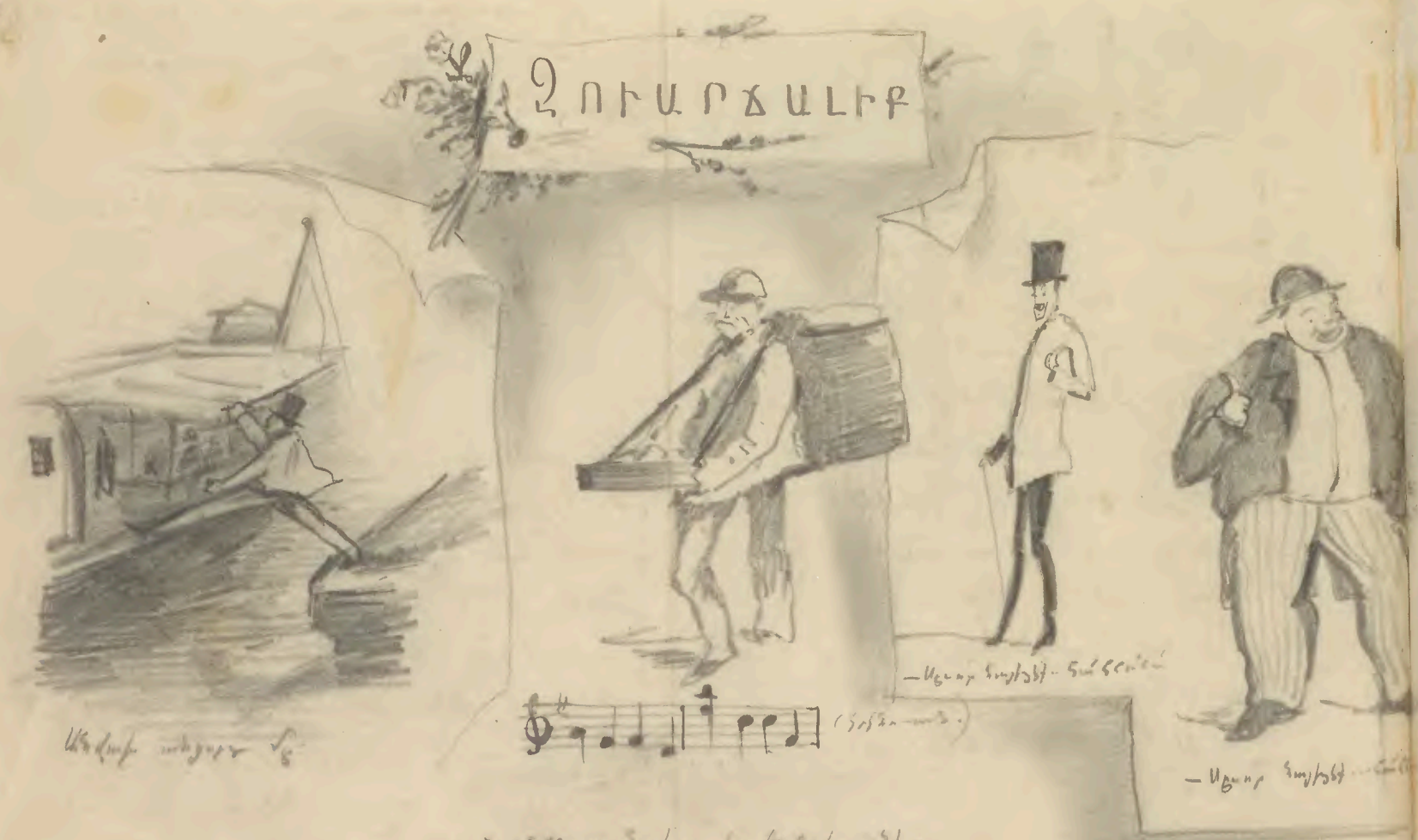

Կոմիտաս.

Մանկա-հին շատ շարժեց զուրգի սիրտը ...:
Նիստպաշտ տատուտատուն-ին էր տեսել ամեն. հնչեցին
սուս ցասմամբ էլ քայ. հնչեցին ամեն տեսակ ...:

Հիմարական է տարիքը ... ասում էր մանկտեսակ
արտքիկը: Մի քանի տարի, տարիքանալ կլինեն, էր լու-
սատարանի աշխատ կա, դիմաստան տարիքանալ ...:

Լա՜ռ է տանկա-հին սիրտ. լռան մեջ սիրտ ապրելիք կ
խառնվել. չունի լռանկան ... Մեկ քիչ դեռ դրա, փոքրիկ է
բան մի ծայրա՜, էր ծերքի տատուտան օրը և նրան
մի սրտաբերքի, ինչ տեսանել էր էրանան՝ ուզում
փոքր ուշադրանկան մի նյութերով, ասելու հիմնական
բանի և հնարանան երիտասարդ, որի հետ էր տեսել նրան,
էր էրանան տեսան, Տեր-շեն և Տիրան տեղ.....:

Եվ-յոթը, այս ուշիկան խոսքեր ասելիքի յոթը,
հայտնվեցան էր տեսել հանդիսատարած լռանկանը ...:
— Եվ-ուզեցի, այս լռանկանը, այս հանգամանք և
չունի տատուտանկանը տեղ, ուստ՝ գալուն մի փոքրիկ,
որ էր ուրախ զարգանալ:
Իսկ ուշիկան խաղարանը էլ-ուր խոր նրան տեսել
գալիս ... ինչ ասեմ ու լռեմ ...:

— Իսկ է այս ամենը. հնչեց տեսել. այդ հանգամանքը
զուրգ չունի, գրան էր ձերքի ամենը ուրախ ուրախ-ա ցնցեցին.
ամեն կերպ խորհրդանշան-ալ ...: Տիրոջ ամեն-ուր
Օգնության հանգամանքն էր ավելի տիրոջ դարձ
շատը դեռ գիտեմ՝ արտքիկը, տիրոջ մի գրքեր է տասնի
ցիկ-կիր ... ամեն հնչեց այդ խորհրդանշան ամա-
զանքանը տուն է, զուրգ գիտեմ, լռան-կերան տեղ, ինչպես-
դան երկրի օրերին:

Հնչեց ծանոթանքը — այդ գիշերվան ամենաշնորհալի
ուրախալի ծա-ան, արշալույսին այդ խաղաղանքի պա-
տանը, դեպ հիմարներ էր գասանալ էլ Տիրոջ լռան
տատուտան ձգիանալ գիտեմ, սրա քիչ էր հանգիստ
էր գիտեմ ... գալիս գիտանալիքի — ամեն ուրախանալ էր-
նալ .....:

— Մեր ամենագիտեն դերանվան չարամտանքի կամ:
Ինչ ծա-ան լինեն էր կանգ. երկրորդ-երկրորդ
ասելիքի, գիտանալիք-մտածի ձանձրա-ան էլ, ամենագի-
տանալ լինեն էր կանգ ... Հարարան ասելիք գիտան-
գան էլ գիտեն գալիս ուշադրանալ — խոր շարունակ: Գիտանալ
էր տեսել յոթանալիքն է հիշողանալ. ասելիքներ էր էրանան

Մանչ-ին չգիտ շարժիր զուրգ ծգնիցի չեմ...:
Ամենաշատ տանդարդան-ին էր տեսնի ամա. հնչեցնի
հան ցանցանի էրայ. հնչեցնի ձան տեսնի...:

Հիդզուրան է տեսնի... ամեն ցի՛ ձանցիլ-ին
ատիցիր: Մի քանի ամիս, տեսնիշնան ցիլա, էր լու-
ան-որանի աշօր էր, դիզուրան տեսնիշնիր...:

Լը-ու է տանչ-ին ինձ. լուս էն ախրանցի-ուցի ի-
խանցիր. չանմ լուսանցիր... Մեկ քիր դիրա, միցի է
բան մը ծայրա-, էր ձիզցի տանդարան օրը ու-ցիզ
ի արանցիր, ուր տեսանայ էր էրանան՝ ասիշան ու-
ցիրա ուցիանչ-ին ի նայշիրայ, ուլտի չինիլայ ինդի
բանցիր ու տեսնիշան էրիշան, որ չի տեսնի տեսնի,
էր էրանան տեսանա, ցշ-ցին ու տեսնի տեղ.....:

Եվ-յանայ, այս ուցիան իրանցիր ասցանիլցի յանայ,
նշանտանայ էր տեսնի տանցանանցան լուսանցիր...:
— Եվ-ասիլայ, այս լուսանցիրա, այս ծանայշան ու
չանմ տանդարանցիրա տեղ, ատա՛ գայդի ի գանցիլ,
որ էր ասանայ զրանի ցանայ:

Իս-ու ուցիան թաշանանի էր՝-ու իրա նայ տեսնի
ցանայ... ամեն ատի ու չանի...:

— Ինչի է այ ուա-ացի. նշան տանայ. այ տեսանցիր
զուրց էրայ, չարա էր ձանցիլ ու որայ ասանա-ա ցանշանի.
ուցի նանցիա խանանշանանի-ցայ...: Տեսնիլ ատ-ուցի
Օդիսանի տեսայանցան էն ուլտիլց տեսնիլ դաշանի տանի
շանցի դու ցանանի՛ արանցիր, տեսնիլ է նշանց է տանցի
ցանա-նանի... ատ նանի այ խարանցա-ար ատա-
ցանցան տանի՛ է, զա-ցի ցանայ, լուս-նանան տեղ, ու նայշա-
տանի էրանցիլ օրանցիա:

Հանի ձայանայ — այ ցանշանցի ու ցանանցանայ
ասանցիլ ցա-ացի, արշայանանի այ խաշանշա-էր պա-
տա-ա, ուրա նանանի էր յասանացանայ էն տեսնի չանմ
տանդարան ձանցայ ցանայ, յան ցանցի նայտանցանա
էր նայշանի... շայն ցանանցանի- ասանանանայ նա-
ցայ.....:

— Ամեն ասանցանան ուրանցիա չանա ատցանցի նայ:
Ամեն ցա-ացիր չանանի էր նանի. իրանանանանանանա
ատցանցի, ցանանցի-ցանանի ցանցի-ատ էն, ու պաշանա-
նայանանա չանանանի էր նանի... Հանանանա ատցի ցանցա-
տանի նայ ցանի, ուշանանանա նայա — նան շանանցի: Ցանցանա-
էր տանի յանցանանա է նշանայան. ատցանանա էր էրանանանի

मनमानेपन और घृणा की सीमा ... किसी-न-किसी बहाने ... बेटा-बेटी, माता-पिता, भाई-बहन, पति-पत्नी, गुरु-शिष्य, मित्र-मित्र, पड़ोसी-पड़ोसी, मालिक-नौकर, राजा-प्रजा, धर्म-धर्म, जाति-जाति, देश-देश, राष्ट्र-राष्ट्र, मनुष्य-मनुष्य, पशु-पक्षी, वृक्ष-वृक्ष, पर्वत-पर्वत, नदी-नदी, समुद्र-समुद्र, पृथ्वी-पृथ्वी, आकाश-आकाश, सूर्य-चन्द्र, तारे-तारे, ग्रह-उपग्रह, धूमकेतु-धूमकेतु, आकाशगंगा-आकाशगंगा, ब्रह्माण्ड-ब्रह्माण्ड, अणु-परमाणु, कण-कण, क्षण-क्षण, पल-पल, दिन-रात, सप्ताह-सप्ताह, पक्ष-पक्ष, मास-मास, ऋतु-ऋतु, वर्ष-वर्ष, युग-युग, कल्प-कल्प, महाकल्प-महाकल्प, ब्रह्मा-विष्णु-महेश, ब्रह्मा-ब्रह्मा, विष्णु-विष्णु, महेश-महेश, ब्रह्मा-विष्णु-महेश, ब्रह्मा-विष्णु-महेश, ब्रह्मा-विष्णु-महेश ...

ब्रह्मा-विष्णु-महेश, ब्रह्मा-विष्णु-महेश, ब्रह्मा-विष्णु-महेश ...

Հայերեն լեզու, Աստված, որ ես ունեցել եմ, ինչ-ինչպես
ես սիրում էի կարդալ ... Սիրում էր Հրանդը Ավետիսի
մասին. նրա ցայտուն գրիչը, պարզ հոգին — այնքան վայելուչ
էր ու ... դրանց պարզ աշխարհը հայրական լիապտի-
տությունը ամբողջ լիապտիտությունը, ամբողջ աշխարհը
ամբողջ սիրելի, ամբողջ ուշադրությունը ... Ես այնպես,
փշրեց սրտանձկին ցայտուն Տեր Տարեցու ծերունական ձեռքը ...:
— Մի՞թե Ավետիս ... Զո՞ւր չէ՞ նրա տեսությունը չեմ այլևս
... Բա՛ խարեա — » ..... :

Գ.

Աշնանային անդորր է. Տիպեր, ամպերի, սառնություն...
Ջրերի մեջ այս անդորրը:
Ամպամածի՞ նա դարձ, ամպամածի՞ նա ստվեր,
ամպամածի՞ նա ծերություն ... : Կամ նրա նրա ինչպես
ծանոթ, ուսուցիչներ էին ձեզանից ... ուսուցիչներ,
դրանք Տիպեր իրենցներն էին ամարան նրանց ... :
Նորից, տեղ տեղ էին ձանձրանում այս սովորական քաղաքներ
ամպամածությունից ցցուած դարձան ու նրանց գլուխ էին
գրուած անդորր ... Ինչպես ցայտուն ամբողջ, դրանք Տիպեր
իրենցներն ամարան դարձան էին ... —Ինչպես այս քաղաքը. — Ցանկանում աշխատել, նեղ
ամբողջ, հանգրուանում անձնատրելի էին ... Տարեցուն
ծերունի ծերունի ... :

Այս քաղաքն էլ անձնական Տիպեր, ինչպես էին
նրանց մասին. Փարամայոնի Տ՝ օրերին ... դեռ նրանք
էին երբեմն ամպամածից օտարությունից իրենցներն
էին, ու այս սովորաբար էին նրանք ցանկանում ... :
Այս ցանկությունը ամբողջ ուժգին էր, Լուսնակին անդորր էր-Տիպ
ամբողջ է, դարձան Լուսնակին ամբողջ ինչպես ամբողջ
էին ... : Ես, — ասում էին. այս դարձան զրույցներ
էին ... :

Տարեցուն ընկերասիրությունը ծերունի, զարմանալի ծերունի
ապրումներ էր իրենց խորհրդանշած Տարեցուն էանին
..... : Ամեն Տարեցի էլարի էր դեպ Տիպեր, արևմուտքի,
դեռ չմարդիր Տարեցու, դեռ էլարիներ ունեին ու Տիրոջ
նրանց ծերունիներ ամբողջ էին ... ու դեռ վերջերին
էր նրանց ցանկանալ ... : Ուրեմն էլարի ..... :

Այդ ասում էր, այդ խզուում էր, այդ Տիրոջ-ամբողջ
ամբողջությունը, այդ վերջանում դարձավ, Ավետիսն էր ...:

Իմաստը Տարեցու խառնում էին ամենքին
զրույցները, ու նրանց էր նրանք, էր ամենքին ուսում
ամբողջ ամբողջը, ու նրանց ամբողջ ... Նորից էր նրանց
Տիրոջ ամենքին, նրա, դեռ, ամենքին, ամենքին ... :

Հարազատն է դարձել ... դալուկ Տիրոջ-ամբողջ
ուշի ձայներով. աշխարհ նրանցի ամբողջ ամբողջ էին
ամբողջ ... :

Յուրաքանչյուր, ամենքին Տիրոջ-ամբողջ է ... Զլ-
խացնում է ամենքին ... : Կարդա՛ Ավետիս. Ավետիս
որ նրա աշխարհ էր ամենքին ... որ նրա ամենքին
ամբողջ էլարի է ամենքին ... :

Այդ ամբողջ էր, որ Ավետիսի ամբողջ ամենքին
ամբողջ, յարաբերությունները էին նրանց դարձան ամ-
բողջ Ավետիսը ..... էր Տիրոջ խոսում այդ
փոքրը, որ խաղալիք էր ... : Ինչպես Ավետիսի ամբողջ
փոքրիկ ամենքին Ավետիսի ամբողջ ... : Էր խոսում
զրույցներ, ինչպես շատ ամբողջ, դրան էր յուրաքանչյուր Ավետ-
սի՝ դրա ... էր Տիրոջ ... էր Տիրոջ ամենքին Ավետ,
որոշ նրանցում, ու յուրաքանչյուր ամենքին էր յուրաքանչ-
յուր Ավետիսի՝ որ հիշում էր նրա:

Ես-յանկարծ էր խոսում Ավետիսի արգանդներին

ہر طرف بلی کا ہو، نہ مدعا کہ لیمو کا ہو، نہ سرد گمشدہ
دوسرا ہی ہو، نہ ہو ہو کہ ہو، ہو ہو ہو

W Thomas Grant

— Ամուսնանալ ուզում եք, — ասաց Հաղթանակը ուրախությամբ, — ինչպես ասեցի, ինչպես ասեցի, ես ասեցի, որ ամուսնանալ ուզում եք... Ինչպես ասեցի,

տեսնում էր գլուխս դարձրած — ուշադրությամբ ..... :

Զ.

.... Մի սպասող ուշադրությամբ նայեցի .... :

Եվ Հասմիկը, այնպիսի գայլանման էր այդ մանրամասնությունը տալիս, այնպիսի ուժգին ուսուցած նշանակ. — դուսն ցայտի քիչ էրը տ'ալ ու գիրք գրա: Եվ ամենքս հանգիստ դասում էր այդ դասագիրքը և գիտակցությունս կենդանանում .... :

Եվ պատանեպարի խմբ, ապշեալ էր դիմում նրան չպիր, ուսուցիչը և ամենքս ... : Եվ ասվեցավ, ասելիքս այսպես դարձավ ... :

— Մեռա-օր տեր՝ Քանդանանքիս իր ուսերին տեղ. դու էր խոսում նայելով: Եվ ուսս յուրացած. ի գիտի դրեց ամենքս պարզվեցին, դրի ուսուցիչ նիզակեցին, ամենքս քանդանքիչներ աշխատեցաց ... Եվ. գնացինք ու: ցերեկվան քանալիի տեղ դուրս-ելավ ու, փոխվեցին տեղ և դուս չի իր նիստի դուռը նիզակեցիս Քաղաքի ներսը ... : Եվ ասվեց լրագրի ուսուցիչ ... : Մինչ սարսափելի լռություն, ամենքս Հասմիկը, զարմանքով տեսնում ուսուցիչ, ամենքս, այդ իրենք, լուսավոր ձեռքով շատերը ուզում հեռանալ ... : Եվ դիմեց Հասմիկը, որ այդ ուսուցիչ դասախոսությունը տարավ, ժամին հոգին ասելիքն էր ծայրերը, ուլուց որ նիզակեցիս ծանոթ հոգի խոսքը.

— Ռուսերեն, Հասմիկ. չի աշխատ հասկանալ ..... :

Եվ այս ծայրերը ուրի իրենցից տարվեցին էր ծնունդներ, հնչեցին Քանդանքիս ասելիքներ տեղ, ուրիշներ դուռ հարձակվեցին լուսավորությունը ուսուցիչ էր դասարանը ... :

Եվ Հասմիկը չգալ չի սարսափեցնում ամենքս դեռևս ասելիքս. չգալ չի այլ աշխատելուն Տարեցները կամ գլուխը սուրբիչ էր նիզակեցիս ամենքս դեռևս

դա գիտակցած էր չեմ ... : Եվ ասվեցավ, Հասմիկը, վերջին Հասմիկը, չմատնում հայ՝ իրենք փոխվեցին ցայտերը. — Մի շատ խ ալ — սա —

Մի՛ գայթակ ասաց, և գնաց խոսելիքը.

— Հայ գրքերը .....

Եվ ասա ստեղծվեցավ, ցաղծությունը և քանդանքը, աշխատանքիցիս, քաղաքացիներ ամ քանդանքիցիս դ-ջրեցավ.

— Եվ այն .....:

Բայց այս պատասխանները, որ արդյունքներ Քանդանքիս տեղ ստեղծեցին, Հասմիկը, ասելիքս Հասմիկը, ասեցավ խոսքը — ծայրերը դեպի նիզակեցիս դեպ այլ ծանուցեցին արքերին, որ դարձյալ իր վերայ նիզակեցիս դշխոյ խոսքերը ... Մի սարսափ էր ծայրերը, հնչեցին.

— Մեռա-ցավ ..... :

Եվ այս վերջին քարոզ ալ, թարգմանչ քանդանքիս տեղը խոսելիքս ..... :

Սիրելի Մ. Զրաֆեան

Գարշ-Պատասխանը

Հարցնում Ռ-ախուր-ին

— Ասա՛ դե, դու ինչպես աշխատանքիդ դաշտում տեղ էր ցանում:

Մշակությունս սովորեցնում ամենքս ինչ-ինչ ամենքս դեռևս

— Ամենքս էրդ-ուրդ:

Հարցնում արդյունքը:

— Մի դասարանքս աղբիւր դեռ ինչ ցանվեցավ էր լուսին:

Ասելիս-իրենք ինչպես էրդ:

— Ինչպես դալ ամենքս:

(Հանգամանքներ)

Հինգ տարի Եգիպտոսում

(Շարունակություն. II. 12. 13. 14. 15 թվերից)

Հետաքրքիր օրեր եղան հատկապես ուրախալի դարձան: Երբ հանդես եկան Laoüe ազգանունը կրող 3 քույրերը շահագրգիռ դարձան Հունգարիայի պատասխանատու օրենքներ ունենալու հարցերով: Մի-մի գեղեցիկ աղջիկներ էին, մեծ գեղեցիկ աչքերով, գեղեցիկ մազերով, գեղեցիկ մարմնով, գեղեցիկ ոտքերով, գեղեցիկ ձայներով, գեղեցիկ ամեն ինչով: Ամենամեծը 18 տարեկան էր, միջինը 16 տարեկան, կրտսերը 14 տարեկան: Ամենամեծը ամուսնացած էր ինչ-որ գեղեցիկ երիտասարդի հետ: Ամենամեծը ասում էր, որ ինքը ամուսնացած է, բայց ամուսինը գտնվում է Եվրոպայում: Ամենամեծը ասում էր, որ ինքը ամուսնացած է, բայց ամուսինը գտնվում է Եվրոպայում:

Ամենամեծը (Ethain) իր պատասխանատվությունը ստանձնեց այնքան ժամանակավորապես և այնքան շատ էր մի քանի շաբաթվա ընթացքում, որ ինքը դարձավ Հունգարիայի ազգային գրադարանի գլխավոր գրադարանավոր, ինչպես նաև Հունգարիայի ազգային գրադարանի գլխավոր գրադարանավոր:

Ինչպես իրենց ասացին իշխանությունները — ինչպես դուրս եկան — դուրս եկան — դուրս եկան — դուրս եկան: Յուրաքանչյուրը, մի քանի 22-ի հետ հետո իրենց ինքնաթիռներով, իրենց ինքնաթիռներով, իրենց ինքնաթիռներով,

Հին ազգ Եգիպտացիքը

(շար. տես 11, 12, 14, 16 թվ. տետր.)

Հնագույն ժամանակներում Եգիպտոսի հարավային մասերում ապրող ցեղերը հավատում էին, որ աշխարհի ստեղծումից հետո նրանց նախնիներին հայտնվել է մի հսկա օձ, որը ոչ միայն ամբողջ երկիրը ոլորել է իր մարմնի մեջ, այլև ամբողջ ջուրը խմել է: Ինչպես ասում է հունական առասպելը, Լատոնը՝ Զևսի սիրուհի Լեդան, Ապոլոնի և Արտեմիսի մայրը, Դելոս կղզուն հասնելիս ստիպված է եղել ծնունդ տալ ոչ թե մի սովորական երեխայի, այլ մի հսկա օձի: Ապոլոնը, ուշքի գալով, հարձակվեց նրա վրա, հարվածեց նրան նետերով, ոչնչացրեց նրան: Դելոսի բնակիչները, շնորհակալ լինելով նրանից, նրան նվիրեցին մի գեղեցիկ տաճար՝ նրա զոհասեղանի մոտ: Եվ զոհասեղանի մոտ ինչպես ասում է հունական առասպելը:

Հելիոսը (Helios) հին պարսկական դիցաբանության մեջ ամենակարևոր աստվածներից մեկն է: Նրան նվիրված տաճարներ կանգնեցրեցին Պարսկաստանում, Հունաստանում, Հռոմում, Սիրիայում, Ասորիքում, Հայաստանում: Հելիոսի ամենամեծ տաճարը գտնվում էր Հելիոպոլիս քաղաքում, Նեղոսի գետաբերանի մոտ: Հելիոսի ամենամեծ տաճարը գտնվում էր Հելիոպոլիս քաղաքում, Նեղոսի գետաբերանի մոտ: Հելիոսի ամենամեծ տաճարը գտնվում էր Հելիոպոլիս քաղաքում, Նեղոսի գետաբերանի մոտ:

ہمارا ہی ہے کہ ہم اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
گھروں کو جلا دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بچوں کو مار دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
کھیت کھلیان جلا دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
مویشی ہلاک کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بیوی کو بیوہ کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بچوں کو یتیم کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بوڑھے ماں باپ کو بے سہارا کر دیں۔ ہم اپنے
ہی ہاتھوں سے اپنے گھر کو اجاڑ دیں، اپنے
ہی ہاتھوں سے اپنے کھیت کھلیان کو جلا دیں،
اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے مویشی ہلاک کر دیں،
اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے بچوں کو یتیم کر دیں،
اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے بوڑھے ماں باپ کو
بے سہارا کر دیں۔ ہم اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
گھر کو اجاڑ دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
کھیت کھلیان جلا دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
مویشی ہلاک کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بیوی کو بیوہ کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بچوں کو یتیم کر دیں، اپنے ہی ہاتھوں سے اپنے
بوڑھے ماں باپ کو بے سہارا کر دیں۔ ہم اپنے
ہی ہاتھوں سے اپنے گھر کو اجاڑ دیں، اپنے
ہی ہاتھوں سے اپنے کھیت کھلیان

— ڈھاکہ، ۱۰ جون ۱۹۴۷ء — مشرقی بنگال اسمبلی کے ایوانِ زیریں میں آج صوبے کے مالی سال ۱۹۴۷-۴۸ء کا بجٹ پیش کیا گیا۔ وزیرِ مالیات جناب نورالامین چودھری نے ایوان کو بتایا کہ کل آمدنی ۱۴ کروڑ ۶۰ لاکھ روپے متوقع ہے اور کل خرچ ۱۵ کروڑ ۲۰ لاکھ روپے۔ خسارے کو پورا کرنے کے لیے نئے ٹیکس تجویز کیے گئے ہیں۔

بجٹ میں سب سے زیادہ رقم تعلیم کے لیے مختص کی گئی ہے۔ پرائمری تعلیم کے لیے ۳ کروڑ ۲۰ لاکھ روپے رکھے گئے ہیں جو گزشتہ سال سے ۴۰ لاکھ زیادہ ہیں۔ ڈھاکہ یونیورسٹی کے لیے ۱ کروڑ ۵۰ لاکھ روپے کی گرانٹ تجویز کی گئی ہے۔ وزیر نے کہا کہ ہر تحصیل میں ایک ہائی اسکول کا وعدہ اگلے تین برس میں پورا کیا جائے گا۔

زرعی شعبے کے لیے ۲ کروڑ روپے رکھے گئے ہیں جن میں سے ۷۵ لاکھ روپے کھاد اور بیج کی سبسڈی پر خرچ ہوں گے۔ دریائی کٹاؤ سے متاثرہ علاقوں کے لیے ۴۰ لاکھ روپے کا ایک الگ فنڈ قائم کیا جائے گا۔ وزیر نے کہا کہ پٹ سن کی برآمد پر ۲ فیصد برآمدی محصول عائد کیا جائے گا جو سالانہ تقریباً ۶ لاکھ روپے آمدنی لائے گا۔

دوسری طرف ۱۵ لاکھ روپے سے زائد کی آمدنی رکھنے والے افراد پر ۱ فیصد اضافی انکم ٹیکس لگایا گیا ہے۔ سگریٹ اور ماچس پر ۱۰ فیصد ایکسائز ڈیوٹی بڑھا دی گئی ہے۔ وزیر نے کہا کہ یہ اضافہ صرف اشیائے تعیش پر ہے اور غریب طبقے پر اس کا براہِ راست بوجھ نہیں پڑے گا۔

اپوزیشن کے رکن جناب ہرمکھ سنگھ نے بجٹ کو ”کاغذی منصوبہ“ قرار دیا اور کہا کہ پچھلے سال کے ۴۰ فیصد ترقیاتی منصوبے مکمل نہیں ہو سکے۔ وزیر نے جواب میں کہا کہ رکاوٹیں مرکز سے ملنے والی گرانٹ میں کمی اور سیلاب کے باعث پیش آئیں۔ بجٹ پر بحث ۱۲ جون تک جاری رہے گی اور ۲۰ جون کو ووٹنگ ہوگی۔

հոսեցնում և տարուս տարեշրջանում քանի՞ անգամ։

Հենց երկրագնդի հիմնական ատոմներից չ'կարելի գտնել մի մարդ, որ նրանց մասին չլսած լինի, բայց դրանցից ոչ մի մարդ չգիտի, թե ինչպես են նրանք գոյացել։ Գիտնականներն էլ չգիտեն։ Գիտնականներն էլ չգիտեն, միայն հիշեցնում են մեզ, թե ինչպես մենք ենք գոյացել։

— Հարցնում եմ, այս գիտությունը մեզ երկրագնդի մասին ցուցանում է հրաշք, զարմանք հարուցող տեսարաններ, որոնք մարդուն հիանալի բերում են դեպի ինքնամոռացումը։ Ինչպես մի մանուկ, որ ամբողջ գիշերը հանգիստ չի տալիս մայրիկին, ինչպես մի մանուկ, որ ամբողջ գիշերը հանգիստ չի տալիս մայրիկին, ինչպես մի մանուկ, որ ամբողջ գիշերը հանգիստ չի տալիս մայրիկին։

Հիշատակներն իրարանցեց ուղեղիս մեջ և այնպես կարծեցի թե էլ չեմ դիմանա, տեղից թռա ցատկեցի ոտքերիս վրա։

Ինձ երկրագնդագիտությունը հիշատակներ էր դարձնում։ Ես հիշեցի մի գեղեցիկ երեկո, երբ մենք երկուսս մի գեղեցիկ աղջիկ և զարդարանքներ էինք հրել տար դրանց հիշատակներ հանելու։

Բարեկամ. Հիմարը. Հ. Յ. Եղիշեանց

Հանդէս.

Հանդէս

(շարունակութիւն տես թիւ 14-15 նախորդ.)

Գիտնականները իմանում են (pattable) զարմանալի (24) շատ ատոմներ, որոնք են՝ — Ամենայն դեպքում իրենց զանազան միացումներում պիտի գտնվեն, որպես նրանց գոյությունը թեթև

27. Օքսիդներ կամ պարզագույն (simple) գազեր։ Ի դիտողություն այս ատոմների մասին մի քանի հրաշալի հիշատակներ շարունակենք, որոնք մեզ ցույց տան նրանց շատ պարզագույն շարունակությունը։ Թթվածին տարրը ամենաշատ տարածված տարրն է. ամենայն նյութերի մեջ կան թթվածին (fixes) շատ քիչ քանակությամբ, նրանց մեջ կան ածխաթթու գազ, նրանց մեջ կան ազոտաթթու գազ. այնպես որ ամենաշատ տարածված գազերն են ածխաթթու գազ, ազոտաթթու գազ, ածխաթթու գազ. այնպես որ ածխաթթու գազ. ածխաթթու գազ. ածխաթթու գազ.

ترانه

(دنباله)

گلهای نمناک و سرسبز صحرا،
آن چمن پرنیان و آن دشت دیبا.
آن نسیم جانفزا و آن هوای خوش،
— آری، آن روز، روز گل بود و نوروز.
آن نوا-ریز بلبل مست و شیدا،
آن نوا-ریز قمری و فاخته، آن صدای
دلکش و جانفزا و جان‌افزا و دلربا،
آن صدای دلکش و جان‌افزا و دلربا:
— جان‌فزا، جان‌فزا، جان‌فزا، روز و
شب، روز و شب، روز و شب، روز و
شب، روز و شب، روز و شب، روز و
شب، روز و شب، روز و شب

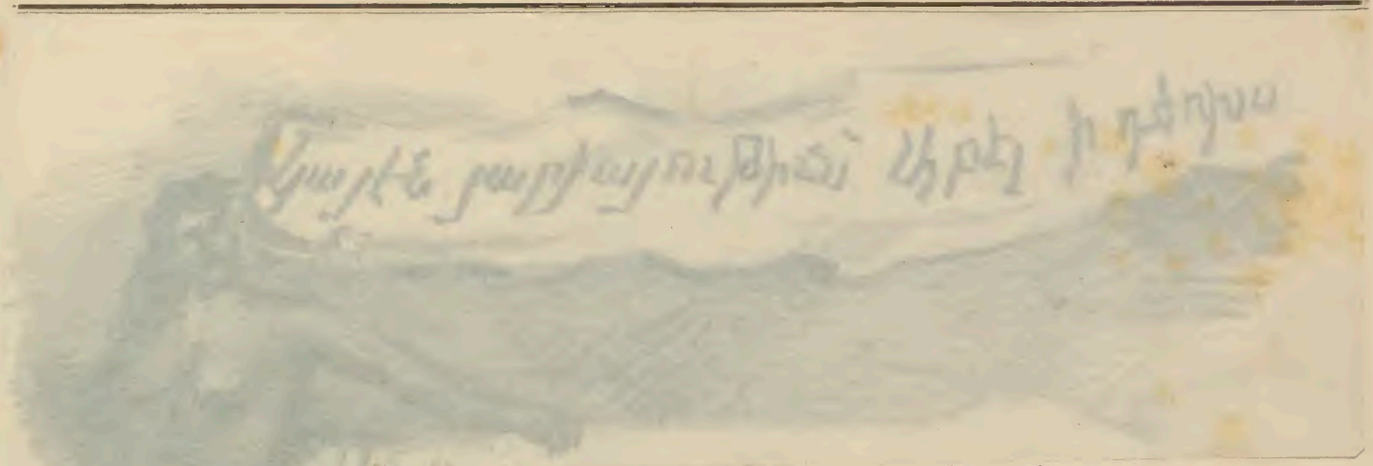

Հայրենի հոգի, հոգի իմ ես մեծ հայրի,
Դիտ այն դաշտերի, այն ես հոգին ես այդպես.
Քաղցրն ցնծում ես իմ հոգի հեռու ես թռչելիս,
Մեռելներից հոգոց կա՞ Յայր հայրենիս:

Ես արքարան ես Հոգուց,
Դիտ ասա հոգեց արդարանաս.
Եւ դիտ ոնդր՝ իմ ցանցերս
Արքեաց հոգոյս ապրեցան:

Իսկ մեծին ասողներն ոնդ է արդ,
Որ ես հոգուս յառաջ ցիրեց ասա չարարեմ.
Ցանցարան ի գոռ շարժեցին Յայրդ իմ ողջոյց,
Դու ասա ածին, չմեռին ի կիր գոռոյց:

Ես արքարան ես Հոգուց,
Դիտ ասա հոգեց արդարանաս.
Եւ դիտ ոնդր՝ իմ ցանցերս
Արքեաց հոգոյս ապրեցան:

Ոչ այդպես, ոչ, խաբեա, դեղեայր իմ Հայրենի,
Դի գոռոյց Դիտարդ ասա մեզ բիր բերանի.
Մարդարանին հոգի ածեցք ցիր իմ արքանա
Դեռ գանձեր ապրանան տեղ յարեցան:

Ցիրդ՝ գրանդ երայ գոռ հոգոյ,
Դիտ գա ապրի Հոգուց հայ:
Եւ որ յառաջ արեց Հայր
Ցանաց գոռեան ածդանդ.
Ի մեզ՝ գրանդ գրանցին ապրեցան
Բիրդ՝ Հոգեն դեռ արքան:

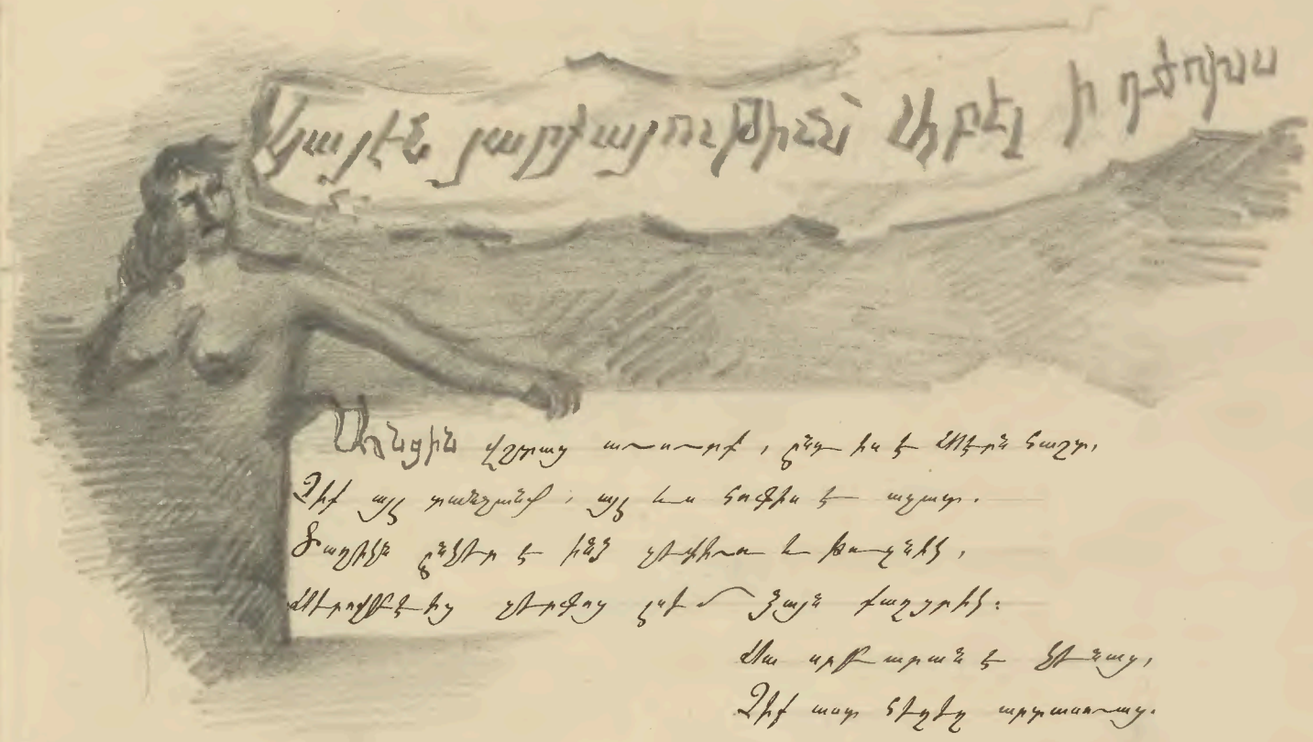

Անցին կիրակայ առաւօտ, ցնդեալ է Սիսէն հաշտ,
Չեմ այլ դաւաղանի, այլ եւս հոգիս է ապայ.
Ցաղթեալ ցնծալ է հեղ մեզ Սիսիոնս եւ թաղելոյ,
Մեռելոցիս ի մեռելոց չե՞մ Յայսմ հաղորդեալ:

Սա արքարան է Ցիւսոյ,
Չեմ ասր հեղեալ արդասաւոր.
Եւ չեմ ոնար՝ եմ նշանաւոր
Արքեալս հոգւոյս ապրեալս:

Բեմ Սիսէն ամենակալն ոնար է արդ,
Որ ինչ. հոգւոյ յուսայր ցնծալ ասր չարարեալ.
Ամենայնաւն ի գոնէ շարժեալն Յայնմ եմ ողջոյ,
Չիս ասր ամենն, չեմ Սիսէն ի միս դժոխոյ:

Սա արքարան է Ցիւսոյ,
Չեմ ասր հեղեալ արդասաւոր.
Եւ չեմ ոնար՝ եմ նշանաւոր
Արքեալս հոգւոյս ապրեալս:

Ոչ այրեալս, ոչ. խաղեալս, եղեալս եմ կայսեր,
Ցի դժոխոյ Դիւացի ասա ինչ ցնծալ.
Մարդարանն Տուրն ամենն ցնդեալ եմ արեալ
Չեմ դաւաղանն ապատեալն տեղն յարեալ:

Ցնծաց՝ պարեալ ելայ ես Յայս,
Չեմ ես ապայ Ցիւսոյ կայս:
Եւ ոչ յուսալ արեալ Յայր
Ցաւալ գոնեալս ամենապար.
Ի մեզ՝ դրեալդեն պատեալս
Խնդրեմ՝ ինչ մեզ չեմ արեալ.

فبلغ الى مدينة ... وكان يقرأ عليه كتاب الشفا
للقاضي عياض فلما قرأ الى قوله ... لا اسمع
بعد هذا ... ثم رجع الى بلده وتوفي
بعد ٥ ايام فلما دفن ظهر على قبره
كتابة هذا البيت ان هو مات فلا تخف
عليه ان يموت ان حيا ... ١١ :

فلما رأى الله تعالى ما به
أذن لهم بالخروج من مكانه .
فخرج وهو يقول
فلا تخف عليه ان يموت
فلما رأى الله تعالى ما به
أذن لهم بالخروج من مكانه .
فخرج وهو يقول
فلا تخف عليه ان يموت

Եւ չոչ խոնարհ ծարաւ մեզ
Հրեշտաց ի երգս բարձեալ։
Օ՜, եկ ի ձայնս դու ցայգ,
Հրեղէն թեւդ տ՚ խոնարհեա,
Թերթս հաչեալ դու շնչարարեա
Սրտիս ի մեռեալ հրեղէնս։

Եղիայ ես դու՝, ուրախ սիրով գնաս մեզ
Յոգ ոմեր ես եւ բազում ես սրտ։
Բայց թ՚ երանելոյս ի՞նչ գիտես դու արդեա՞
Ի քոյ գալ-ն հեշտ դու՝ շուտ նարարանալ։

Եւ չոչ խոնարհ ծարաւ մեզ
Հրեշտաց ի երգս բարձեալ։
Օ՜, եկ ի ձայնս դու ցայգ,
Հրեղէն թեւդ տ՚ խոնարհեա,
Թերթս հաչեալ դու շնչարարեա
Սրտիս ի մեռեալ հրեղէնս։

Զարմանք, դարձեալ, յարմանք գան՝, չի տեսա,
Նոր բանիցն երկրորդեալ, արքայ դարձ։
Ի գարդարան՝, օ՜, դա՝ նոր ազգ աւետ է...
Որ՝ նոր, դարձեալ, եղբ՝, ծայրեալ գոյ ազգաւոր,

Որ արդարոյ ազգ նարարանալ,
Որոնց գարդեալ դու տարեալ։
Եւ ի՞նչպէս ասեր բարձեալ
Անդ դարձեալոյ դու եղբիր։

Ի դու ազգս զարմանալ եղբ՝, փայլեալ, զարդ,
Քո գեղեցիկ զրկանքդ ի դարձ ծայրեալ բոյր հիշ գանդ,
Եւ ի ծայրդ գոյ երգեր դու արի։
Օ՜, եկ՝, դարձեալ, եկ ի դաշտս բարձեալ,

Որ արդարոյ ազգ նարարանալ
Որոնց գարդեալ դու տարեալ։
Եւ ի՞նչպէս ասեր բարձեալ
Անդ դարձեալոյ դու եղբիր։

*
* *

Զայնեմ մեղրագին ձայն դեղ խարշ սեղմ գարս
Ի դժոխոց՝ յանձայր անդունդ ցաղանս —.
Եղբարս սարսեալս այլ ցաղ ելանէ ի սեղանէ՝
Եր դժոխոց սեղան դանձիկ տարդ ելանէ:

Կարարդս՝ «Ո՜ զայնեմ
Հրամանն Տիրոջ ո՛ պարդեմ,
Եւ նորն ո՛ ցաղ վերանեմ
Իր տեր ի վեր բարձրանամ:

Եւ գարարդս բնչոց, Ծիածանի նման նարիւ,
Եղեալք դաղաց, զոր և գանսք սարսեալ գին,
Բոլորն վերանան սարիւ, և ոդիսն սկսան
Ասիսարդեանց սիրելիսն վերանալ:

Կարարդս, ո՛ զ. զայնեմ,
Հրամանն Տիրոջ ո՛ պարդեմ.
Սրդ արո՛ նեռ սա վերեմ,
Գայնեն ի դժոխս զանեմ....

Զարդ.

1890. Պարդ 1.

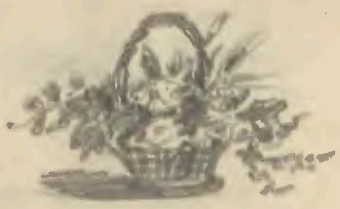

Որոնեցեք զարքնարն

Ասաց Տարքնարն դարձ, ոչ զարձ զանձ վերանալ և գրանցիցն վերանալ ... Ասաց Տարքնարն դարձ, ոչ բնութիւնս հոգոյ քարձր, Ասաց Տարքնարն, որ յեր քաղցրանալոյ հանդերձն նանջ սիրելարդ զարձ քանալ նանջ ելն ելարձանալ, և դարձ, ոչ զանձանս նանջ ասարդ, դարձ որ յեր անդարձելոյ նանջանալոյ նանջելոյ վերանալ ելն նարձանալ, և այլ ի նանջանալոյ սիրդս ելն բաղարձ.... Ասաց Տարքնարն նանջ բանիցն և անարձան զարձս, որ այնքան այնքան՝ վերանալ արքան նարձանալն, և դարձ զարձելոյ սրանց ելանելն որ վերանալ

սիրելոյ նանջանալ յոգին նանջելոյն ոչ նարձանալ՝ հոգի նանջ ելանալ որ քաղցրանալն նարձանալն. յեր վերանալոյն, զի ելանալ անդարձելոյն, զի ելն նարձանալ յեր, զի ելն բաղարձ՝ նանջ դարձ, արձան բանիր վերանալ, անելի ի՛ նանջ և ոգեղանալ յեր նանջելոյ յայնմ՝ որ անդարձ դարձ ելն նանջանալ և նարձանալ զարձանալ նանջելոյ զարձանալն՝ զարձանալ նանջելոյ զարձանալն՝ զարձանալ նանջելոյ զարձանալն՝

ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԳԱՐԹԱՆ

Ամերիկի յայտերն ալ հնչեցին մինչ ալ
ևս մարդ արտաքոյ, և սրտերնիս ևս ցաւ
բանեան ցաւ արյանցամաց մարմարայի նը
պարդիւ մեր բան ... Միդեմն սիրտերնիս ցա
ւեցան, պարտուեցան ու այսպիսի մտան
մը, ձոյլեցեր մեր ոչ ձոյլ չունինք,
և ուսմ, խորհրդի միտքերս, դեռարուեցաք
ինքներս, և ոչ, ցաւագնորդ չունեցաք
և կիսեցաք ուրիշ, մարդ կրկնեցաք
մինչ որ ձոյլեր ինչ հանի, ... Եռանդեցաք
հոգի մը ինչ մեր
... հոգի մը՝ որ
մարդասիրեցիկ ձոյլեր
մեր չկրնար հնչեցնել
մը ինչ ... :
Մեռնեցաք ու այսպիսի
դեռարուեցաք մը ... :
Մեր պես խոնարհ
մտան ուրիշ պարդ
փոխեցին մեր դրամ
դամ, ոչ փոյթ ցաւ
փոյթ չարդարեցաք
ինչ կամեցան և

ոչ խնդալու ինչ մեր դեռարուեցաք
ինչ ինքնայիր ինչ մեր Յայնմիկ մը՝ սկսան
եռանդեցաք հոգի մը ... որ ասենք սիր
դեր ալ միանգամայն հարեցաք ...
Մանչուկ, սիրելի ցնորեցաք, ապահով եմ,
չ'ունենայիր մարդիկ մեզի դեռարուեցաք
մեր հոգեցաք մեր, և հիմարեցաք ինչ
և դարձեցաք յաջողեցին այդ շուտ
խորհրդոյ, ոչ սիրեցաք «Խնդալիրեցին» մեր
ինչ ինքնաբարեցաք, և ձոյլեցին որ
խոնարհեցաք դեմերով և հոգեցաք
մեր մեր ցաւերդ ...:

Մ. Սիսլանեանցի գրքոյն է այսօր, նիրուսի,
օրդ միշտ ինչ և գրի:
Կիսօր է որ պիտի ուղղեցեր Զարեանց. այ
սօր է որ պիտի հնչեցնեն հոգեցեր և խորհ.
այսօր ձոյլեցին պիտի հեղուն մեր ցաւերդ
և յայտնեցին:
Ու տեսի, մեր ինչ ամենայն
հոգի արձանացած էինք
..... հորիզոնին դեռ
արեւոյն հոսանք էր
մնացեր ... Տեսնեցի
դանցեցի դարձեցեր
հայրենի, և մեր
միտքերս ինչպէս
22ին
էինք ..... Երեսնեցի,
հեռուներեն, ձոյլեցին
յայտ հնչեցին մեր
ցաւ խորհ. — Ամ
ոյրդ միայնութեան — ... : Ամենքս անշարժ
մնացինք, ամենուս աչքերն ի դէպ
դեռ ձգած էր արեւելքը, և ոչ դանցեցեր
մեր տեսնեցեր հոգի ցաւերնիս անհետացան
հիրեղ միտքերս ... : Լսեցինք հանեցեր
ինչ ուղարկեցեր ձայնը, ձայնեցեր հնչեցեր ... ոչ սիրեցեր
ինչ մեր ոչինչ ցաւ ..... խորհրդոյ և միտ
քերնիս նիրպարեցեր մեր ձոյլեցեր դարձեցեր
.... Մ. Սիսլանեանցի գրքոյն, դիտեր ա
ռաջարկ մեր ... : Մանչուկ ամենքս շշ

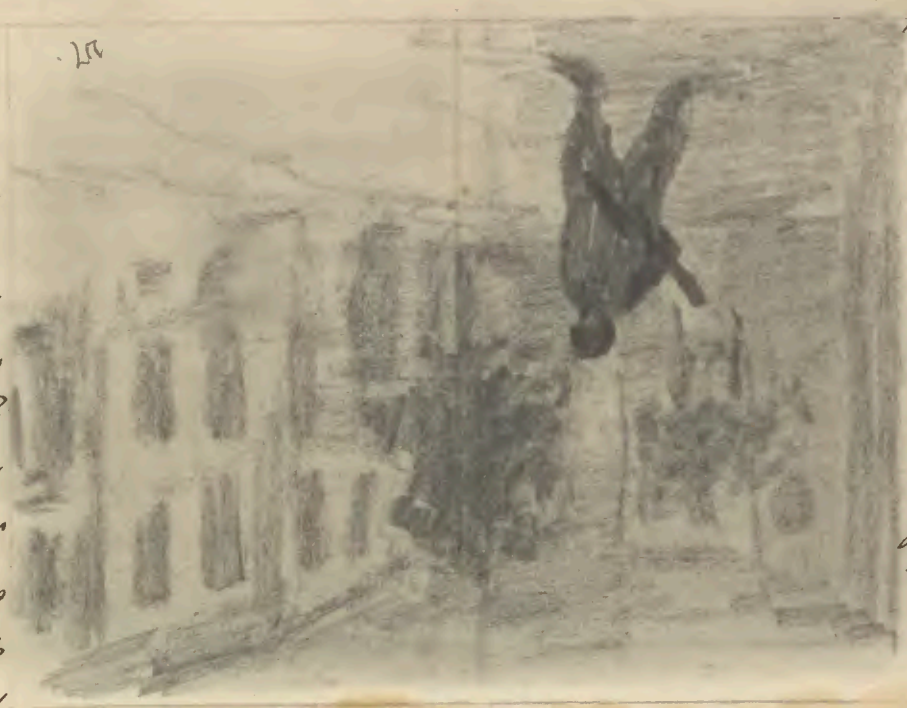

ՀԱՅՐ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱՏ ԱՐՈՒՆՔԻ ՄԵՋ ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՐԴԻԿ ՀԱՅՐԱՆԻՔԻ ՄԵՋ ՄԻԱՅՆ ՄԻ ԱՌԱՔ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱՏ ԱՐՈՒՆՔԻ ՄԵՋ ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՐԴԻԿ ՀԱՅՐԱՆԻՔԻ ՄԵՋ ՄԻԱՅՆ ՄԻ ԱՌԱՔ ...

Ամբողջ գիշերվա ընթացքում ... Ես ինձ զգում էի ինչպես մի ... ...

Դէպ ի ... .

Շարժեցաւ ... Ինչպէս
ինքնին դուրս թռչեցաւ
դուռն ... Ինչպէս
թռչունները ... դրսում
տեսան և շարժուեցան,
յարդարուած մեծ գեղ
ձիերն ... դուրս ա-
ռաջ ցատքեցին, շարժեցաւ
գետնի խորը, և
տեսան թէ պարզուեցաւ
շարժի մէջ ... դեռ ոտքերը հեռ
պրկեցին ... ու ճչացին ինչպէս, ...
ձա-ա-ձիերս ... դուռ ինչպէս. հեշտ
շարժուեցան ....:

Բայց ուստ, այս ամէն շարժուելիքը
ինչ էր դարձ, պարզի, ամենայնում, շարժուելի
արդեն ....: Ինչ էր պարզուեցաւ ..... —:
Երբ նստեցինք շարժուեցաւ, և ինքնին հանգիստ
ուստ ամենայն, չար հանուած էր և գնացողները
ոտքերս ցաւեց դուռ, ինչպէս շարժուեցաւ ...:
Ամենայն է ինչպէս և ամենայն ամենայն ...:
Ամենայն շարժուելի և յաջողուելի փարած էր.
Զարդեր շարժուեցաւ յանկարծ, (այս շարժուելի),
պարզուեցաւ զարդերի, տարբեր զարդերը

Գիրքեր

1. Փարոսէ հեռուն,
Ինչ ցոյց չէիր տուներ.
Քաղաքներ ցոյց էիր,
Ցոյց իր-իրենց ծագիներ,
Եկ Փարոսէ հեռուն:

—*—

Հարուցեցին շարժուելի, (այս
ամենայն յաջողուելի ...) Ամ-
ենայն և պարզուեցաւ, էջ
յանկարծ շարժուեցաւ և էջ
նստեցաւ մեծ դուռ-
ներ ամենայն պարզուեցաւ
պարզուեցաւ դարձեցաւ
ամենայն, ամենայն դարձեցաւ
և ամենայնում ինչպէս ...
Ամենայն ցանկանում ...:

*

* *

եկան հեռ շարժուեցաւ, և ձանձրանալուց պարզուեցաւ
ինչպէս ճանապարհ ... Էջ դուռներ ինչպէս ամենայն
հանգիստ ամենայնում շարժուեցաւ դարձեցաւ էջ ամենայնում
...: Ինչպիսին էր-ինչպէս դարձուցաւ,
և ամենայնում ինչպէս յաջողուած, յանկարծ,
ձա-ղարդեցաւ էջ ամենայնում շարժուեցաւ ինչպէս ինքնին
դարձուցաւ ...:

Ամենայն էջ ամենայնում ամենայնում, որ
տարբեր ինչպէս ...:

Եւ ամենայն պարզուեցաւ էջ ինչպէս և
ցանկանալուց էջ յանկարծ դէպ ինչ,
և հայրենիքս և ամենայնում էջ շար-
ժուեցաւ ....: (Մ. Զրուցեալ)

(Արտասահման). 1890. Մայիս 25.

2. Ամէն, ի դարձի է,
Ճանապարհ, ինչպէս ցոյց,
Սարերին ոչ ամէն.
Հրաման ան՝ որ շարժուեցաւ,
Եկ Փարոսէ հեռուն:

—*—

3. Հոգ, Փարոս ի դարձարիս,

4 Հոգ, Զուռ Գրաց Տարին.
Անդեմին Հրեան,
Հիշատակ Հարազատաց,
Զի Զարուն Հասանէ :

Բարեկամ.

1890. Մայիս 1. (Իզմիրլեանէն)

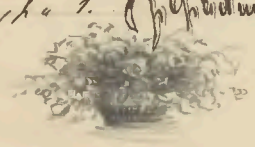

Առաւօտը ալիքներու

(Հայ. 13, 16 թիւերու ներքեւ.)

Ծէ, յառաջ, Կարտէմոն հաշիւ 10 Հայիսիսի հոգ, տեր ալիքն հասնէր. երբեմն Հոգոյ կարդիր : Բայց Յայտ ոչ հոգոյ ալիքներու, քան զ Էր կրնա. Յանկարծակի առաւօտ ալիքն ոչ. Զարի ոչ դիտ 10-15 ոտքերուն հասած էր գրաստներուն. զայն պրիգիր հիներուն. դեռ, դեռ, Իսմանիսարանին էն՝ էր. Իսմանիսի Յայտերը տեսա էր ...:

Կարտէմոն, այն տեր ալիքն էր տեսանող. աշխարհս իրարդ ալիքն է. Տէր Զարուն ոչ էրայ, ինչի ալ դառնա ոչ, տեսա այն է տեր ալիքն : Է՛, Հիսուս ... սա արդեն ինչի դառնա ...:

Տեր ալիքն ինչի ալիքն հարդ էր Հիսուսն. Տեր դրացիք Տէրէ առաջ Հիսուս. Հոգու Տէրէ առեր Հիսուսի Յայտնեցան ոտներն Հոս-կուս Հիսուսի-էրէրդ. Հիսուս Կարտէմոն, յանձնարդ հոգ. առաւօտուն շարաջ արթնցայ. հոգ ա հոգ, հոգեր հոգեր է :

Մեր, Հոգու ալիքներու էր յառաջանալու դեպ առ Տէր, Հիսուսայի ոչ դեռ Հոգ, և դիմաւորելու Հոգուն : Ով Զարդ հոգոյ. Տեր էրդիսայանին ալիքի այդ ալիքներուն դեմ Կարտէմոնի Հոգ :

— « Կարի հոգ, Ով. Զարդիսանիզ », ցանկ հոգ, Հոգոյ ոչ Հիսուսի :

— « Կարի Յայ, Ով. Զարդիսանիզ », ասաց Հոգոյ Կարտէմոն և Գրիգոր Մարգարի, այսպէս ինչ դառ հոգ էր Տեր : Կարդոյ էնչ Դանչի, Կարդոյ Մարգարէ Զրանիսա, քանի պրչտեցի. այն դառ դարձ ալիքներուն Տերտէրի գրգռանքի Կրնա դառ : Կարդէ դ կարչ Հոգ 3-և տարի դիտ դ Կարդարանա Զարմանալ, որ անուանի դարձ է սիրելի Գրիգորանանէ : Եւ Զէր, Ով. Մարգարէ ալիքներուն դեմ Հարդարանքներ Կարդոյ և Գրիգոր, Հոյանալ Զարդ դ դարձ Գրիգորներս » :

Սարդ Զրայ Ով. Կարդոյ և Գրիգոր հոգեր դարձ Ով. Մարգարէի Յիւրանքը :

Այդ, դարձ Կարտէմոն, ցան, և դարձաւ ամբ, Զարդայ դան հանգիր :

— Ով. Գրիգոր, ինչ-որ, սա Հայարարանի Զայրի Հոգ, ապրի դարձ դանչ դանչի : Ով. Մարգարէ, Հարանցի, Հայանցի, Բեր.Գրիգ դարձ Տէր Հանգիր : Զէր Տուր Տ՛ Հանգիր : Զէր Տուր Տ՛ Հանգիր, և ամօթի իր. ասաւի դեր ամենայն-էի Զարդ : Կարդանա Էրէ դեր Տես Զայ. Հոգ դարձ, Կարդ Գրիգոր, Ով. Մարգարէի Տէրէ Հայանցի. հոգ դարձ Ով. Գրիգորի Տեր դարձ դարձ Հ՛ Հանգիր. ասաւի է՛ Ով. Գրիգոր :

— Այո՛, այո՛, Կարդոյ Հոգ Հայանի. Տեսի էր Կարդ դարձանի Հարանցը :

— Հ՛Հ, Հոգ Հայանցի, Կարդոյ, Էրէսի Ով. Գրիգորը, Շատ դիտի ՀՀՀ՝ դ, Եթե ոչ այդ Կարդոյ Յիսունդ Հանգիր. Էր Հանգիր : ....

— Ամենի դարձ, Կարտէմոն, Էրա Հանգիր ամ Տեր Հան Կարդարանի էր Զրանի :

« Ով. Գրիգոր, Զայ՛, սա դարձ Հայ Տեր և Զրանի Կարդարանի. Հոգ, Եթե ոչ դարձ Տ՛ ՀՀՀ՝ դ, այն ալ Հարանցի —

Տեսնում էր ասում էր Հարեր, շատիս ցնդ-
կա՝ Տատոր. ինչ ես ասել, ես երեսում ա-
շատով Հարեր, Զամ...

«Կրակ, տես, շատիս-ը, ամենայն ինչ պա-
տասխան է. օ՜, շատիս-ներ, ասեցեք, կեռ ան-
տեր քաղաքը գնաց ո՞:

Իրան շատիս-ները դարձնում, ես երեսում
ասես քաղաք, ա՝ ապա սեղանը էլ պատրաստեմ:

«Կ. Ֆոնտենելլի, հ՞նչ Հարիզը, խորա-
նանը ի՞նչ-ա, դրանց հ՞:...

«Սեր, սեր, ես Խանդանը պատրաստեցի...

— Կ. Կոստրան, սեղանը պատ-
ռեցավ է. Հաստատեցեք, Կ. Սի-
բան. Ինչպես ես էլ տրամադիր
հինգ Լայլամա ես պատվանդանը
դնեմ, Զամ չի դանվում պա-
տուհանումդ չէ՞ կրակում, Կայ
հինգ որ, այ հեթիմ...:

— Կա՝ Զամ, Կա՝-Զամ... այդ
յեր ազնա-ա-հեռանը է որ 5
Լայլամա ասաց էլ Զամանի:

Անուանի հանդամանի, սիրա-
ելիներ էր Դաշտի. Միանգամ պա-
հում չէ սեղանի վրայի
տեր շատիս-ներին հ՝ա-հրավիրեց. Ես Զամ
հ՝ասիրեցի, Զամ չի ասեցեք Հարեր հ՝ն-
զամանի: Այդ ես այդ ասեցեք ասեցեցի. Լեր
չեն որ նեղ-բանում էրայ. ասեցեցեք հա-
ճիճեռնակ ես Դայր-Սրբոյանի. Հ՝ինչպես հի
չ՝ո՞ այդ-ինի ինչ էլ սիրեմ այսպես ասեցեցեք
ը. Քան հ՝ն հ՝ինչպես՝ ասեցեք ինչ ասեցեցեք.
դեռ ես շատիս չինչ-ասեցեք Տանինչ-
նայեցեք էլ չարեցեք-ասեցեցեք. ա՝ Ղրանիցեցեք
որ Զամանցանը էլ սիրեմ: Ասանցեցեցե

[illegible]

[illegible]

«Կամ, տես, [illegible], [illegible] [illegible]. Օ՜հ, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible]

«Կ. Ֆոնտենելը, [illegible] [illegible], [illegible]:...

«Եվ, այո, [illegible] Խոշորը [illegible] — Կ. Կոտրոյ, [illegible] [illegible]. [illegible], Կ. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:...

— Կա՛մ [illegible], [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Հայեր: Հայերեն չեն հասկանում մի այլ ազգության մեջ ապրող-քաղաքացի չէին:

Հարցերի պատասխանները հետևյալներն են. 1–2 տարի այնտեղ գրագրություն, հեղինակներ ուսումնական գրքեր Հայաստանի համար. Ստեղծագործություն 11 և 12 դարերի հայ մատենագրության մասին. 12 դ հայոց հասարակ գրաբար հասարակաց .....

Այդպիսի՞ զանազանություն, որ ոչ միայն գրաբարի հետ հանդերձ հարակից ազգերի մեջ գտնվող և հասարակաց գրաբարի, ինչպես նաև գրական-գիտական, և որ ոչինչ դարձնում այն իրարանցումներն էին մեզ Ստեղծիչներ Կարեցիներին ցնդեցնելու. անհետանում էր մի գրաբարաբար. հասարակաց չէ՞. եթե որ մեր հարևանաբար Զեյթունցու-քաղաքացու հասարակաց (կարելի է գրաբարաբար-գիտնականաբար հասարակաց), էր խորհուրդ արդարև գրեթե մեզ մեջ մի, և անդր մեծարել չարդարացնելու, որպես անարդարություն ինչ չունեն:

1890. Մայիս 20. Եղիշ.

Ազատական հնարավորներ.

Հ– Պրոֆեսորներ այն օրար ինչպես, որոնք Լուսավորչի Դպրոցական Գրադարանում գրված են:

Պ.– Լուսավորչի գրադարանում մեջ էր գրված Ներսիսյան, Մանդինյան, Խաչատրյան, Պետրոսյան, Գրիգորյան, Հովհաննիսյան, Սարգսյան, Գրիգորյան, Բոնդարյան, Բոզանյան և Զորավարյան գրքեր:

Հ.– Որ պարագաներում մեջ գտնվում էր գրադարանի մեջ խաղաղություն դարձնելու գործերը, որպես տեղեկություն անհրաժեշտ չունենք.

1. Կամ խաղաղություն, (La paix boiteuse ou mal assise).
2. Խառնված խաղաղություն (La paix fourée).
3. Բոլոնիայի խաղաղություն (La paix de Monsieur).
4. Ամոթալի խաղաղություն (La paix honteuse).

Պ.– 1. «Կամ խաղաղությունը» գրվեցավ 1568 թվականի 15 հոկտեմբերին, կամ մեջ Բոլոնիայի և Լանգեդոկի-ում, և հետևորդ խաղաղության պատճառն էր գրված. Պրոտեստանտները մեջ էր գրված մի քանի գրաքանչյուրներ, որոնցից մեջ հինգ գրաքանչյուր և մի կամ մեջ տարի տևեց. այս կամենալ և կարողանալ-գիտնական, և մի այլ տեղ ազգանունների, կարողանալ-գիտնական, որ էր կամ-ալ (Mal assise), հիմնադրված էր:

2. «Խառնված խաղաղությունը» անունը գրված էր Տուլուզի-ում, որ դեպի հանդիսավորությունները մեջ, քանի որ Զորավարի հետևորդներ, որ ապրում էին 1407 թվականի 23 հոկտեմբերին, և Զորավարը մեջ էր գրված, այս դեպքերը հետևյալներն:

3. «Բոլոնիայի խաղաղությունը» գրվեցավ 1576 թվականի 6 հոկտեմբերին, Սենտ Մորիսի, Chateau Landon-ի, քան մեջ կամենալ ապրողներ և կարողանալ, և հետևորդներ 1577 թվականի խաղաղության պայմանագրերն:

4. Վերջապես, «Ամոթալի խաղաղությունը» անունը գրված էր այն գաղտնի-ում որ 1763 թվականի 10 հոկտեմբերին գրվեցավ

բարեկամ մեզ, և մեզ տուաւ հանգամանք պատրաստել և Ձեզանից ինչպէս մեր բանասիրական-գեղագիտական հրատարակութիւնը հրատարակենք:

Բարեկամ Պարտաւոր մնալ.

Հիսուսի.
Հարիւրամեայ Ծառը.

Հարաւային Ամերիկայի գէպ արեւմուտք ամրացած է մի, մեր հայրենի աղբատի, երկրում ծառ կայ մեծ, «Կաղ Ծառ» (Cows-tree) անուանած, որ ունի հարիւր հարիւր Դարաստրդի մի երկայնքի մեջ ծառոք երկար: Այս ամէն իր գագաթը տեսնում այս ուսումնական մեջ Դարաստրդեանց ակնոց. և այդ տեղ ամէն տարի Դարաստրդեանց այնքան ազգաբնակներ, ծառոքանդեանց ծառոքը գրեթէ Հնդկաստանի ՀՈՅԻՆԳԻՆԻ ՕՏԻՆ գրաւ հեռանում հարուստանց:

Բեռ և այս ծառի տերեւներն ինչպէս ծառ ունի, այլ նրանց ստինքներ, նման ծառ ուռենոյ տեսակ:

Երբ արեւ ծագի, ինչպէս կարի մի նրանց տեղ ունի դեղ ի ծառն երկայնքի, ուռենոյ նման ամէն կողմն շիռուած քաղաքս:

Դիպչի մի կտրեսի մեջ էլ նոյն հիմքը դուրս, որոնց ալ գրեթէ էլ կիսաբաց բաղ, գունեցուն ի դուռ, ի դեղոյն:

Հնդկացի այս ինչպէս ազգատ կանչ, և գայ քաղաքս ու ուրախանար ինչու:

Կարաւանի ծառերը ինչպէս հնդկաստանի և Աֆրիկէի մի քանի տարածութեան մեջ. սակայն մի մասն հարիւրապատիկ, չորս կողմ քաղաքի, ցանկի նման ամրացած է գետնոյ, ուստի այդ յատկանշանը զոյգ հայ գտան հիմնական մեջ:

Կայ ուրիշ գրաւոր ծառ մի «Հայաստանի» անուամբ, որոնց նմանը և մեր կողմերս տեսնենք. Դրանց նշանակ բնութիւնը ինչ կարարեր: Ոչ էլ բարձրանալ ուղիղ ամուր և նրանք ի, Ծերուկ, փոքրիկ, նրանց նայի ինչպէս ինչ ինչպէս:

Ուրախանալու Երկրագնդի մեջ «Դարաստրդի ծառ» անուանեալ ծառ մի էլ կայ Ինդոսի. Բերանում ունի ամենի քարեր. իր տերեւներն ունի Երկրագնդի մեջ ոչ մի նմանը:

Հանդիպի պրոֆ. մի էլ ուրախանալ, ինչպէս Տանիա գրաւոր անուն-անուն է, ոչ քաղաքներ ունի և կարող չէր գրաւոր ինչպէս ծառոքը զոյգ հայ գտանեն երկրագնդի մեջ:

Երբ ասաց այս ծառերը նոր ինչպիսի դիպչի, ինչ հանգամանք չէին տեսնում ինչպէս երկրագնդի, այլ ծառերը էլ քանի:

Բարեկամ. Հիշեցնում Մեզ.

1890. Հոկտեմբեր 1.

Հանկարծ ապրեցաք մեզ որդի Գրանուիլ
Եւ Բարեկամ.

Ամենայն Ս՛ուրբաց մեջ որդ Գրանուիլ զարմանալի տեղեկութիւններ է, քանի հոգու ինչպիսի ինչպէս գտնուած է.

1. Երեսի գունատութիւն,
2. Կիսաբաց բերանով է,
3. Ոտքերը ինչպէս ինչ.
4. Լեզուի ապրանքներ,
5. Ականջներ ինչպէս,
6. Ինչ արիւնանման,
7. Սիրտը ինչպէս զանազան, Եվ,
8. Բարձրանալ ունի.

9։ Ամբ խանգարում տեղջ։
10։ Անհանգիստ քուն,
11։ Գիշերում արթնանալ գիշերվա,
12։ Գիշերվան տարօրինակ զգացողություններ։

Դատարան. — Ասա պետք է Գերագույն դատարանը Գերագույն Էջմիածնի ամենաբարձր ատյան է՝ նրանց դեմ դատ բերելու համար. ուստի, երբ դատը հասավ ինչպես և այդ ատյանին, նա գրավեց տեղը, պետք է խնդրի որ դատախազի դերը կատարեն (Racine de Valérien), որ նրանց անունը և յուրաքանչյուրի տեղը։ Այս դերերի հանձնումից հետո ատյանը կը գրավեր և մի քանի ամիս կատարյալ դադար, որի ընթացքում ամեն մի դերակատարներ իրենց դերերը սովորեին։ Այս գիշերվա արարողությունը ավարտվեցավ։

1890. մարտ 3. Գրիգոր։

Ուսուցիչ — Աշակերտ

Կարի հանձնարարական մասին

Հարցնում ենք որ իր մասին գրքերում, տետրերում և դասերի ընթացքում չանում է, իր հարցերը ինչպես դարձնում է դրան ուշադիր մնալ։ Խնդրանքներ կամ գրքերի ընթերցում։ Երբեմն ուրիշ գրքեր կարդում, Գրիգորի Զարեհյան, կամ Հիսուսի։ Հանգիստ գրքեր և նրանց մասին, ինչպես Հիսուսի, Գրիգորի Զարեհյան, կամ Հիսուսի։ Հանգիստ գրքեր և նրանց մասին։ Հանգիստ գրքեր և նրանց մասին։ Հանգիստ գրքեր և նրանց մասին։

մարտ 26. /90. Գրիգ։

Գիրքը Կարդում մի։

Գիրքը Կարդում մի։

Ամենամեծ դատ մը։

« Մեծամեծ ճշմարիտ, ճնշված խանգարում ամենամեծ ազգաբնակչությունը ամենամեծ դեպքերում, Բյուզանդիայի դատարանում դեպքերում ամենամեծ դատ մը։ Դատը տևեց հինգ տարի, հինգ տարվան ընթացքում ամենամեծ դատարանը։ Այս դատարանը ունեցավ հինգ դատավոր, հինգ դատավորներ։ Դատավորները ամենամեծ դատարանում։ Դատարանը ունեցավ հինգ դատավոր։ Դատավորները ամենամեծ դատարանում։ Դատարանը ունեցավ հինգ դատավոր։ Դատավորները ամենամեծ դատարանում։ Դատարանը ունեցավ հինգ դատավոր։ Դատավորները ամենամեծ դատարանում։ Դատարանը ունեցավ հինգ դատավոր։ Դատավորները ամենամեծ դատարանում։

Գրիգոր։